

ปัจจัยที่พัฒนาเกษตรเชิงนวัตกรรม: กรณีศึกษาการพัฒนาเกษตรในจังหวัดราชบุรี

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Factors Encouraging the Development of Agriculture Innovation:
a Case Study of Agricultural Development in Ratchaburi Province

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration in Public Administration

Department of Public Administration

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2020

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อสารนิพนธ์

ปัจจัยที่พัฒนาเกษตรเชิงนวัตกรรม: กรณีศึกษาการพัฒนา
เกษตรในจังหวัดราชบุรี

โดย

น.ส.สรุชนี เตียวธนโชติ

สาขาวิชา

รัฐประศาสนศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.ธนพันธ์ ไส้ประกอบทรัพย์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ ศิริประกอบ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนพันธ์ ไส้ประกอบทรัพย์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพงศ์ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุมนทิพย์ จิตสว่าง)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สโรชนี เตียวธนโชติ : ปัจจัยที่พัฒนาเกษตรเชิงนวัตกรรม: กรณีศึกษาการพัฒนาเกษตร
ในจังหวัดราชบุรี. (Factors Encouraging the Development of Agriculture
Innovation:a Case Study of Agricultural Development in Ratchaburi
Province) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ. ดร.ธนพันธ์ โล่ประกอบทรัพย์

การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่พัฒนาการเกษตรเชิงนวัตกรรม: กรณีศึกษาการพัฒนาเกษตร
ในจังหวัดราชบุรี การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยสองประเด็น ประเด็นแรกเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่
มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรมประเด็นที่สองเพื่อเสนอแนะแนวทางการ
พัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรม

ผลการศึกษาพบว่า คือ กลุ่มเกษตรกรได้รับรางวัลการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มี
ความเห็นว่าการตลาดเป็นเรื่องสำคัญมากที่สุดและในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมาก
ขึ้นการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการเกษตรถือเป็นเรื่องสำคัญมาก ปัจจัยรองลงมาคือ
ปัจจัยเรื่องการบริหารงานส่งเสริมการเกษตรให้ภาครัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีการบูรณาการ
ร่วมกันในการส่งเสริม ปัจจัยที่มีผลน้อยที่สุดคือปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มเกษตรกรที่ยังไม่ได้รับรางวัล
การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี แต่ได้รางวัลรับรองมาตรฐานอื่น ๆ นั้นมีมุมมองความคิดที่ต่างจาก
กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับรางวัลการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีโดยให้ความสำคัญกับเรื่องของ
การบริหารงานส่งเสริมของภาครัฐมากกว่าเรื่องเทคโนโลยีและนวัตกรรม คณะกรรมการบริหารศูนย์
เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม จังหวัดราชบุรี มองว่าภาคการเกษตรเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกภาคส่วน
ต้องบูรณาการและช่วยกันส่งเสริมพัฒนาโดยต้องช่วยเกษตรกรในเรื่องการตลาดและเรื่อง
เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยเกษตรกรได้มากในการพัฒนาการเกษตรเรื่อง
การตลาดต้นทุนการผลิต

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย การบริหารงานส่งเสริมการเกษตรให้เกิดการพัฒนาการเกษตร
สู่เกษตรเชิงนวัตกรรมนั้นภาครัฐควรให้ความสำคัญกับเรื่องการตลาดมากขึ้นเนื่องจากเรื่องนี้เป็น
เรื่องที่เกษตรกรให้ความสำคัญและยังมองว่าปัจจุบันยังคงเป็นปัญหา
สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ .....
ลายมือชื่อนิสิต .....
ปีการศึกษา 2563 .....
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

6181095724 : MAJOR PUBLIC ADMINISTRATION

KEYWORD: Agricultural Technology, Agricultural Development, Agricultural Promotion, Good Agriculture Practices (GAP)

Sarochinee Tiawtanachot : Factors Encouraging the Development of Agriculture Innovation:a Case Study of Agricultural Development in Ratchaburi Province. Advisor: Assoc. Prof. Thanapan Laiprakobsup, Ph.D.

The research title is Factors Encouraging the Development of Agriculture Innovation: a Case Study of Agricultural Development in Ratchaburi Province. The research has two objectives: firstly, the analysis of factors that influenced the agricultural development for being innovative agriculture. The second objective is to make suggestions for agricultural development for being innovative agriculture. The results of the study showed that the farmer group who has received the GAP award has an opinion that the marketing factor is the most important factor. The implementation of technology and innovation to agriculture is very important to develop. The factor with minor importance was the management of agricultural promotion for the government sector and all stakeholders require the integration of agricultural promotion. The least effective factor was the personal factor. Farmers who have not received the GAP award but receiving another standard have the opinion different from the GAP group was the governmental promotion management has higher importance than the technology and innovation factor. The executive Committee of Agritech and Innovation Center (AIC), Ratchaburi Province, they view agriculture as important that all sectors have to integrate, promote and develop agriculture for helping farmers in marketing as well as technology and innovation. Agricultural development can reduce production costs.

Field of Study: Public Administration

Student's Signature .....

Academic Year: 2020

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับคำแนะนำ คำปรึกษา จากอาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ดร.ธนพันธ์ ไส้ประกอบทรัพย์ ที่ได้เสียสละเวลาให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์รวมทั้งได้ตรวจแก้ไขจนสารนิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรีและเกษตรจังหวัดราชบุรี หอการค้าจังหวัดราชบุรี ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่าน ซึ่งให้ข้อมูลโดยเสียสละเวลาอนุญาตให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์อย่างละเอียด ให้คำแนะนำข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างมาก นับเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณเกษตรกรอัจฉริยะต้นแบบจังหวัดราชบุรี ที่ให้ข้อมูลกับงานวิจัย ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากในการนำไปวิเคราะห์วิจัยและอภิปรายผลอย่างสมบูรณ์

คุณงามความดีอันพึงมีขอบแต่ บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

สโรชนี เตียวธนโชติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ.....	ฎ
บทนำ.....	1
1.บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
1.3 คำถามการวิจัย.....	5
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	5
1.4.1 กลุ่มเป้าหมาย.....	5
1.4.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล.....	5
1.4.3 ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
1.4.4 ระยะเวลา.....	5
1.4.5 พื้นที่การศึกษา.....	5
1.4.6 นิยามศัพท์ในการวิจัย.....	5
บทที่2.....	7
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 การนำนโยบายไปปฏิบัติ.....	7

2.1.1 ความหมายของการนำนโยบายไป.....	7
2.2 แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนารเกษตร	11
2.2.1 ทฤษฎีสัญญากาศในชนบทหรือท้องถิ่นของการส่งเสริมการเกษตร (The Vacuum Theory).....	11
2.2.2 การแพร่กระจายและยอมรับแนวความคิดใหม่.....	11
2.2.3 ภารกิจและบทบาทของนักส่งเสริมการเกษตร.....	13
2.2.4 หลักเพื่อการทำงานส่งเสริมการเกษตรให้ได้ผล	13
2.2.5 กลุ่มเป้าหมายในการส่งเสริมการเกษตร.....	14
2.3 แนวคิดและทฤษฎีการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม.....	15
4 15	
2.3.2 แนวคิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance).....	18
2.3.3 ประโยชน์ของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม.....	20
2.4 แนวคิดนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร	21
2.4.1 ลักษณะของนวัตกรรม	22
2.4.2 ประเภทของนวัตกรรม.....	22
2.5 แนวคิดและทฤษฎีระบบการตลาด.....	22
2.5.1 หน้าที่การตลาด (Marketing Functions).....	23
2.5.2 ระบบการตลาด (Marketing System).....	23
2.5.3 ลักษณะสินค้าเกษตรกรรมและคนกลาง.....	23
2.5.4 การศึกษาปัญหาการตลาดสินค้าเกษตร	24
2.5.5 ปัญหาพื้นฐานทางการตลาดสินค้าเกษตร.....	24
2.5.6 แนวทางในการแก้ไขปัญหาการตลาดสินค้าเกษตร	24
2.5.7 ปัจจัยที่มีผลต่อระบบการตลาดสินค้าเกษตร.....	24

2.6 งานวิจัย วิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง.....	25
2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	28
บทที่3.....	30
วิธีดำเนินการวิจัย	30
3. รูปแบบการวิจัย.....	30
3.1 ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย	30
3.1.1 ปัจจัยเชิงสาเหตุหรือตัวแปรต้น (Independent Variables).....	30
3.2 กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล.....	30
3.2.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในงานวิจัย.....	30
3.2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	30
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย.....	30
3.4 ขั้นตอนและวิธีในการเก็บข้อมูล.....	31
3.5 การประเมินเครื่องมือ.....	31
3.6 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	31
3.6.1 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Method).....	31
บทที่4.....	32
ผลการศึกษาและอภิปรายผล	32
4.1 ผลการศึกษา	32
4.1.1 เกษตรกรที่ได้รางวัลGAP	32
4.1.2 เกษตรกรที่ไม่ได้รางวัลGAP	35
4.1.3 เจ้าหน้าที่ภาครัฐ (คณะกรรมการบริหารศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม Agritech and Innovation Center (AIC) จังหวัดราชบุรี).....	36
4.2 อภิปรายผล	37

4.2.3 คณะกรรมการบริหารศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม Agritech and Innovation Center (AIC) จังหวัดราชบุรี.....	39
บทที่5.....	40
บทสรุป.....	40
5.1 สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับการออกแบบการวิจัย.....	40
5.2 สรุปผลการศึกษา.....	40
5.3 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	41
ภาคผนวก.....	43
แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล.....	43
1.กลุ่มเกษตรกรอริยะต้นแบบที่ได้รับรางวัลGAP และกลุ่มที่ได้รับรางวัลอื่นๆนอกจากGAP.....	43
2.คณะกรรมการบริหารศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม Agritech and Innovation Center (AIC) จังหวัดราชบุรี.....	46
บรรณานุกรม.....	48
ประวัติผู้เขียน.....	50

สารบัญตาราง

	หน้า
4.2.1 ตาราง 1 กลุ่มเกษตรกรได้รับรางวัลGAP	37
4.2.2 ตารางที่ 2 กลุ่มเกษตรกรที่ยังไม่ได้รับรางวัลGAP แต่ได้รางวัลรับรองมาตรฐานอื่นๆ	38

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปภาพที่ 1 กระบวนการติดต่อสื่อสาร.....	12
รูปภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	28

บทนำ

1. บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

แนวโน้มปัญหาโลกในปัจจุบันและอนาคตในเรื่องการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ภาวะโลกร้อน ความเจริญสู่สังคมเมืองมากขึ้นและโรคระบาดต่างๆส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของทุกคนบนโลกทำให้ต้องมีการปรับตัวกันรวมถึงเทคโนโลยีก็เข้ามามีบทบาทมากขึ้น ปี2050การผลิตอาหารจะต้องเพิ่มขึ้นถึง70% ให้เพียงพอกับประชากรโลก9.6พันล้านคน(ธราธร รัตนนฤมิตร, 2562) ซึ่งเกษตรกรรมของโลกในยุคปัจจุบันและอนาคตจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นแรงงานที่สูงอายุและภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงทรัพยากรที่ขาดแคลนความต้องการระบบการผลิต อาหารที่สะอาดมีคุณค่าปลอดภัยเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมปัจจัยเหล่านี้ทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ตั้งนั้นเกษตรกรและ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรไทยเราทุกคนต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง(ดร.สิริวัฒน์ สาครวาสี, 2562) ทิศทางอาชีพเกษตรกรจึงมีแนวโน้มได้รับความสนใจจากคนรุ่นใหม่มากขึ้นทุกประเทศทั่วโลกจึงควรหันมาให้ความสำคัญ กับนวัตกรรมเกษตรเพื่อความมั่นคงของมวลมนุษยชาตินวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นพื้นฐานของการทำ เครือข่ายเกษตรกรและชุมชนเพื่อยกระดับทางเศรษฐกิจได้อย่างชัดเจน

การพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆจะส่งผลกระทบต่อไปยังเกษตรกรและให้เกิดผลลัพธ์ที่สำคัญในการเติบโตและการจ้างงานในภาคเกษตรกรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาชุมชนและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจนอกจากนี้การผลิตทางการเกษตรที่ยั่งยืนต้องเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเมื่อเรานำเอาเทคโนโลยีใหม่ๆทางการเกษตรมาใช้อย่างกว้างขวางสิ่งที่จะส่งผลกระทบต่อตามมาในวงกว้างระดับโลกคือความมั่นคงทางอาหารเพราะเกษตรกรรมนั้นคืออุตสาหกรรมหลักในการผลิตอาหารเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญกับภาคการเกษตรมากขึ้นทั้งในด้านการปรับปรุงพันธุ์ยุคใหม่เป็นการคัดเลือกพันธุ์โดยใช้ข้อมูลทางพันธุกรรมของพืชและสัตว์ (genome selection) และprecision agriculture หรือ farming 4.0ที่อาศัยความก้าวหน้าด้านดิจิทัลเทคโนโลยีส่งข้อมูลขนาดใหญ่ทั้งในและนอกฟาร์มเข้ามาประมวลผลหรือวิเคราะห์เพื่อพยากรณ์และแก้ปัญหาล่วงหน้าให้เกษตรกรเช่น การพัฒนาเครื่องมือและจักรกลการเกษตรอัตโนมัติ หรือการสร้างโปรแกรมที่ช่วยเกษตรกรตัดสินใจด้านการผลิต การใส่ปุ๋ยและใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพแก้ปัญหาโรคระบาดและการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ ปี2010 ภาคเกษตรกรรมของไทยมีสัดส่วนประมาณ7.3%ของGDPประเทศไทยปี2019ภาคเกษตรกรรมของไทยมีสัดส่วนประมาณ5.7% ของGDPประเทศไทยภาคเกษตรกรรมยังมีความเชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรมของประเทศหลายอย่างโดยเฉพาะอุตสาหกรรมอาหารจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆและความสำคัญของภาคเกษตรทำให้หลายๆประเทศได้กลับมามองเรื่องการพัฒนาด้านการเกษตร

มากยิ่งขึ้นเกษตรกรรมความแม่นยำสูงเป็นที่นิยมกันมากในสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียอีกหลายๆ ประเทศก็เริ่มมีการวิจัยด้านนี้ ทั้งยุโรป ญี่ปุ่น มาเลเซียและอินเดีย ขณะเดียวกันยังเน้นการทำฟาร์มอัจฉริยะที่มีมีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในเรื่องของการสื่อสารระบบเซ็นเซอร์และเทคโนโลยีชีวภาพมาผสมผสานกับงานด้านการเกษตรเมื่อแทบทุกประเทศหันมามองการทำเกษตรที่จะกลายเป็นอนาคตในศตวรรษที่21ซึ่งเกษตรกรรมเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมจะอาศัยและอยู่ร่วมกันได้อย่างผสมกลมกลืนและต่อไปมีความเป็นไปได้สูงที่โลกจะเข้าสู่ยุคล่าอาณานิคมเกษตร (the new Imperialism) เหมือนกับ ยุคล่าอาณานิคมในอดีตโดยเฉพาะประเทศที่ไม่มีพื้นที่ทำการเกษตรแต่มีเทคโนโลยีขั้นสูงและทุนหนา อย่างจีน ญี่ปุ่น เกาหลี ซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ประเทศไทยก็ถึงเวลาแล้วที่จะต้องปรับตัวเตรียม รับมือกับเรื่องดังกล่าว เพื่อให้มีทั้งอาหารเลี้ยงคนในชาติและส่งอาหารป้อนคนทั้งโลกได้ตามวิสัยทัศน์การเป็น "ครัวของโลก"(ผศ.ดร.ธีรเกียรติ์ เกิดเจริญ, 2558) ที่รัฐบาลดำเนินการมาตลอดแม้ประเทศไทยจะมีศักยภาพในการผลิตสินค้าเกษตรอยู่แล้ว แต่ก็ต้องปรับตัวเองเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆโดยต้องมองว่าเกษตรกรคือนักธุรกิจเกษตรไม่ใช่เพียงผู้ผลิตสินค้าเกษตรเท่านั้นรวมทั้งต้องทำให้ระบบนิเวศธุรกิจหรือBusiness Ecosystem มีความเข้มแข็งด้วยการส่งเสริมให้เกิดความหลากหลายของบุคลากรด้านการเกษตรมากขึ้นเช่นสร้างผู้พัฒนาเครื่องจักรกลทางการเกษตรผู้เชี่ยวชาญด้านการเพิ่มมูลค่าผลผลิตเกษตรและการส่งออก การพัฒนาแอปพลิเคชันที่สนับสนุนด้านการเกษตร เป็นต้น

เป้าหมายการพัฒนาของประเทศไทยให้เป็นประเทศที่มีรายได้สูงและมุ่งเน้นการเติบโตและการพัฒนาอย่างยั่งยืนดังยุทธศาสตร์ชาติและดำเนินการสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) โดยมีนโยบายประเทศไทย4.0 เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการผลิตของประเทศนโยบายเป็นรูปแบบทางเศรษฐกิจที่มีส่วนมุ่งเน้นการเปลี่ยนการทำฟาร์มแบบดั้งเดิมสู่การทำฟาร์มแบบชาญฉลาดเปลี่ยนการบริการต่างๆแบบดั้งเดิมไปสู่การบริการที่มีมูลค่าสูงและเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจให้ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมความคิดสร้างสรรค์ การวิจัยและพัฒนา และอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ด้านการเกษตรแนวคิดเกษตร 4.0 ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลตอบแทนจากการผลิต โดยใช้ศาสตร์ของพระราชและการบริหารจัดการสมัยใหม่ อาทิ เกษตรอุตสาหกรรมโดยภาครัฐร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่การสร้างความตระหนักรู้ให้กับสังคมเห็นถึงความสำคัญของภาคเกษตรที่มีต่อประเทศไทยและเป็นโอกาสในการขยายสู่นานาชาติประเทศทั่วโลกให้เกษตรกรเป็นกลุ่มที่สามารถเรียนรู้และปรับตัวได้เร็วกับเทคโนโลยีสมัยใหม่รวมถึงการผลักดันยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตรตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่12 ให้เกิดผลในอนาคตคือเป็นประเทศที่มีรายได้สูงแนวทางดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการให้ถึงความสำคัญของภาคการเกษตรในทุก

ระดับให้ความสำคัญเพื่อให้ภาคเกษตรเป็นฐานการผลิตที่มั่นคงและเติบโตอย่างมีประสิทธิภาพนำไปสู่การยกระดับสินค้าเกษตรและการทำการเกษตรให้มีประสิทธิภาพและมีผลผลิตภาพสูงรวมถึงเกษตรกรไทยมีคุณภาพชีวิตและความมั่นคงในอาชีพได้อย่างยั่งยืนสินค้าเกษตรต้องปรับมาเป็นสินค้าใหม่ ๆ ที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นและเกาะติดตลาดใหม่ๆ เราต้องไปออกตลาดเจ้าหน้าที่ที่ทำงานระหว่างประเทศก็อาจจะต้องช่วยดูว่าสินค้าอะไรบ้างที่เราควรนำไปจำหน่ายในต่างประเทศแล้วกลับมากำหนดบทบาทและวางแผนส่งเสริมการตลาดหรือเศรษฐกิจของประเทศชาติต่อไปแต่ปัญหาที่เกิดขึ้นตอนนี้คือพวกเราเริ่มต้นจากภายในแล้วเอาไปขายข้างนอกแล้วก็ขาดทุนทุกทีเพราะว่าเราอาจจะเลือกทำจากความเข้มแข็งของเราทำเฉพาะสิ่งที่เราถนัดเราควรต้องทำให้คนมีรายได้สูงขึ้นจากการลดต้นทุนการผลิตใช้ให้น้อยเหลือให้เยอะหรือหาของใหม่ๆ ที่มีมูลค่าเพิ่ม

ประเทศไทยน่าจะเป็นผู้นำเทคโนโลยีด้านการเกษตรได้เพราะเรามีจุดแข็งและความรู้เกี่ยวกับการเกษตรมานานทางออกของสินค้าเกษตรก็คือการสร้างสินค้าใหม่ (New product) ที่เป็นนวัตกรรมและไม่ทำแบบเดิม (สาร, 2017) สำหรับประเทศไทยมีเกษตรกรอัจฉริยะ (Smart Farmer) ทั่วประเทศและกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) ซึ่งประเทศไทยตอนนี้ ต้องแข่งขันบนพื้นฐานความรู้ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมมีการนำเทคโนโลยี มาประยุกต์ใช้ในด้านเกษตร ปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนแรงงานอยู่ที่ 38.2 ล้านคน ซึ่งในจำนวนดังกล่าวนี้เป็นแรงงานในภาคเกษตรมากถึง 13.5 ล้านคนหรือคิดเป็น 35% ของจำนวนแรงงานทั้งหมด (ลงทุนแมน, 2563) ซึ่งจะทำให้สังคมเมือง (Urbanization) มีขนาดใหญ่ขึ้นถึงร้อยละ 70 ของทั้งหมดนำไปสู่ความต้องการอาหารจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 60 ทำให้ภาคเกษตรจำเป็นต้องใช้น้ำมากขึ้นถึงกว่าร้อยละ 70 และท่ามกลางสถานการณ์ การระบาดของไวรัสโควิด-19 ว่าไทยยังทำได้ดีกว่า หลายประเทศและมีส่วนแบ่งเพิ่มขึ้นในหลายตลาดเช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้เชื่อว่าการส่งออก ไทยยังมีโอกาสเติบโตได้ในตลาดโลกที่ยังมีความต้องการ สูงโดยเฉพาะสินค้าเกษตรและอาหารในขณะที่ยังคงมีการอาหารและการเกษตร (FAO) เปิดเผยว่ามาตรการปิดเมือง ของประเทศต่างๆ ทำให้เกิดการกักตุนอาหารซึ่งอาจนำไปสู่ภาวะเงินเฟ้อด้านอาหารทั่วโลก จึงคาดว่าจะทำให้ ความต้องการสินค้าอาหารจากทั่วโลกเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก

เนื่องด้วยจังหวัดราชบุรี มีทิศทางของแผนการพัฒนาจังหวัดราชบุรี พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๔ ประกอบด้วย ตำแหน่งการพัฒนา ๔ จุดยืนสำคัญ ดังนี้ (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี, 2563)

๑. การพัฒนาเมืองราชบุรีให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจฐานอุตสาหกรรมเพิ่มมูลค่า (Value based Economy) จากการค้า การบริการ และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และสุขภาพที่มีมูลค่าสูง และการเกษตร อุตสาหกรรม การเกษตรที่เติบโตอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมพัฒนาจังหวัดให้เป็นพื้นที่ผลิตการผลิตอาหารและสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพมาตรฐานมี

ความทันสมัยและเป็นสากลเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้จังหวัดและหนุนเสริมการพัฒนาภาคกลางในการเป็นฐานการผลิตอาหารและสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐานโลกและสนับสนุนการเป็นศูนย์กลางการผลิตอาหารของประเทศและพัฒนาประสิทธิภาพในการผลิตอาหารของพื้นที่ให้สามารถเป็นฐานส่งออกอาหารรายใหญ่ของโลก

๒. เสริมสร้างขีดความสามารถของจังหวัดในการเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกที่เป็นแบรนด์สินค้า จากฐานการเกษตรระดับ Product Champion ที่สามารถส่งออกไปยังนานาชาติ โดยเฉพาะประชาคมอาเซียน และประเทศคู่ค้า เช่น มะพร้าว กล้วยไม้ สับปะรด ชมพู่มะม่วง กล้วยหอม ปลาชวยงาม และผลิตภัณฑ์เกษตร แปรรูป

๓. การพัฒนาจังหวัดราชบุรีให้มีโครงสร้างพื้นฐานที่ดีเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบรองรับการเติบโตในอนาคต และเตรียมพร้อมสังคมพัฒนาสู่เมืองสังคมคุณธรรมและสันติสุขให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีพัฒนาคนให้มีคุณภาพสามารถปรับตัวได้ตามความเปลี่ยนแปลงของจังหวัด ประเทศและของโลกเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียนและพลเมืองโลกที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลและมีความสุขมั่นคงในชีวิตบนฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งและมีความมั่นคงทางสังคมอย่างทั่วถึงประชาชนมีดัชนีความสุขเพิ่มขึ้นในทุกหมู่บ้าน

๔. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัดราชบุรีให้มีความอุดมสมบูรณ์ใช้อย่างยั่งยืนมุ่งสร้างให้มีพื้นที่ต้นแบบ นิเวศที่ยั่งยืนทั้งระดับจังหวัด อำเภอ ตำบลและหมู่บ้านและบูรณาการความร่วมมือกับภาคีทุกภาคส่วน อย่างเข้มแข็ง

สำหรับวิสัยทัศน์ของการพัฒนาได้มีการนิยามวิสัยทัศน์เพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาคือ เมืองเกษตรสีเขียว เศรษฐกิจมั่นคง สังคมมีความสุข สำหรับคำว่าเมืองเกษตรสีเขียว หมายถึง การเกษตรของจังหวัดมีคุณภาพมาตรฐานระดับส่งออกมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการแปรรูปสินค้าภาคเกษตรให้มีคุณภาพและมาตรฐานเพื่อรองรับการเป็น “เมืองเกษตรสีเขียว” เกษตรกรมีสมรรถนะสูงเป็น Young Smart Farmer/Smart Farmer ที่เข้าใจและเข้าถึงหลักการ “ตลาดนำการผลิต” และการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสถาบันเกษตรกรเข้มแข็งและมีเครือข่ายธุรกิจทั้งใน และต่างประเทศการพัฒนาการเกษตรประสบความสำเร็จในการมุ่งเน้นการส่งเสริมและการพัฒนาการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่าและยั่งยืนจังหวัดราชบุรีเป็นเมืองอาหาร คุณภาพเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารแก่ชาวราชบุรี ชาวไทยและนานาชาติโดยมีผลผลิตจากการเกษตร ที่พัฒนาเป็นแบรนด์จากการเกษตรที่เข้มแข็งและมีมูลค่า(สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี)

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงได้จัดทำกรวิจัยในหัวข้อเรื่อง “ปัจจัยที่พัฒนาการเกษตรเชิงนวัตกรรม: กรณีศึกษาการพัฒนาเกษตรในจังหวัดราชบุรี” เนื่องจากผู้วิจัยเห็นถึง

ความสำคัญของการพัฒนาภาคการเกษตรไทยเชิงนวัตกรรมของประเทศไทยให้ขยายตัวอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มโอกาสเกษตรกรและเศรษฐกิจของประเทศให้มีขีดความสามารถในแข่งขันมากขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรม
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรม

1.3 คำถามการวิจัย

1. ปัจจัยใดที่มีผลต่อการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรม
2. แนวทางใดช่วยส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรม

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

1.4.1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรอัจฉริยะต้นแบบที่ขึ้นทะเบียนในจังหวัดพื้นที่จังหวัดราชบุรี และคณะกรรมการบริหารศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม Agritech and Innovation Center (AIC) จังหวัดราชบุรี

1.4.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่กลุ่มแรกคือ กลุ่มเกษตรกรอัจฉริยะต้นแบบที่ได้รับรางวัลGAP จำนวน3คน และยังไม่ได้รับรางวัลGAP จำนวน3คน กลุ่มที่สอง คณะกรรมการบริหารศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรมจำนวน4คน

1.4.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ปัจจัยเชิงสาเหตุ ได้แก่ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการส่งออก 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ปัจจัยด้านระบบการตลาด และปัจจัยด้านการบริหารงานส่งเสริมการเกษตร

ลักษณะการทำเกษตรเชิงนวัตกรรม ได้แก่ การพัฒนาเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรม

1.4.4 ระยะเวลา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นระยะเวลา 4 เดือน ในช่วงกันยายน-ธันวาคม 2563

1.4.5 พื้นที่การศึกษา คือ การเกษตรในพื้นที่จังหวัดราชบุรี ประเทศไทย

1.4.6 นิยามศัพท์ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่พัฒนาการเกษตรเชิงนวัตกรรม: กรณีศึกษาการพัฒนาเกษตรในจังหวัดราชบุรีมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรม และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรมโดยการวิจัยนี้ใช้คำที่มีความหมายตามแนวคิดทางรัฐประศาสนศาสตร์และผู้วิจัยจึงได้จำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัยเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในงานวิจัยนี้

นวัตกรรมการเกษตร หมายถึง การนำความรู้ใหม่และเทคโนโลยีมาบูรณาการกับวิธีการเกษตรและคำนึงผลกระทบต่อ ด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อให้การเพาะปลูก ผลผลิต และคุณภาพของผลิตผลเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนา อุตสาหกรรมการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เทคโนโลยีการเกษตร หมายถึง การใช้ศิลปะและวิทยาศาสตร์ในการปฏิบัติกับการเกษตรเพื่อการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลในภาคเกษตรกรรมประสิทธิภาพ หมายถึง การดำเนินงานที่ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดคุ้มค่าลดขั้นตอนและเวลาในการปฏิบัติ งานเพื่อประโยชน์สูงสุด ซึ่งการดำเนินงานต้องคำนึงถึงปัจจัยของประสิทธิภาพคือ ค่าใช้จ่าย เวลาและคุณภาพ

การพัฒนาการเกษตร หมายถึง การดำเนินงานต่างๆและวางแผนการเพื่อที่จะทำให้การเกษตรของประเทศดีขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อยกระดับรายได้และความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้นเช่นการเปลี่ยนจากระบบเพื่อยังชีพ เป็นเกษตรธุรกิจและเกษตรอุตสาหกรรมด้วยการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่และหาเพิ่มเติม

การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานอย่างมีศิลปะในการใช้คนและทรัพยากรต่างๆเพื่อการ นำความรู้วิธีการใหม่ๆทางการเกษตรไปเผยแพร่ให้แก่ประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรแล้วติดตามให้คำแนะนำช่วยเหลือจนบังเกิดผลสำเร็จ รวมถึงการนำเอาปัญหาต่างๆทางเกษตรมาวิเคราะห์หาหนทางแก้ไข

Good Agriculture Practices (GAP) มาตรฐาน GAP หรือการผลิตสินค้าทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสมเพื่อให้ได้ผลผลิตทางการเกษตรที่ดีและมีคุณภาพตามที่มาตรฐานกำหนดไว้ ซึ่งกำหนดไว้โดยองค์กรด้านอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ

การตรวจรับรองระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของกรมวิชาการเกษตรได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ระดับแรกคือกระบวนการผลิตที่ปลอดภัย ระดับที่สองคือกระบวนการที่ได้ผลิตผลปลอดภัยและปลอดภัยจากศัตรูพืช ระดับที่สามคือกระบวนการผลิตที่ได้ผลิตผลปลอดภัย ปลอดภัยจากศัตรูพืชและคุณภาพเป็นที่พึงพอใจของผู้บริโภค

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทนี้นำเสนอแนวคิดทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยการทบทวนวรรณกรรมแนวคิดทางด้านการเกษตรในมุมมอง ทางรัฐประศาสนศาสตร์มาบูรณาการร่วมกันเพื่อศึกษาและเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยปัจจัยที่พัฒนาการเกษตรเชิงนวัตกรรม: กรณีศึกษาการพัฒนาเกษตรในจังหวัดราชบุรีโดยหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรมรวมถึงเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรมให้แก่บุคคลคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดผู้วิจัยจึงได้เลือกแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

2.1 การนำนโยบายไปปฏิบัติ

2.1.1 ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

จากการทบทวนวรรณกรรมมีนักวิชาการให้ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติไว้จำนวนมากซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวม มาบางส่วนและแบ่งกลุ่มการนิยามออกเป็น 2 กลุ่มกลุ่มแรกเป็นการให้นิยามความหมายที่พูดถึงเรื่องกระบวนการ การดำเนินงานที่มีความสัมพันธ์กันและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด ผู้ที่ให้นิยามในกลุ่มนี้ได้แก่ Pressman & Wildavsky ,ศุภชัย ยาวะประภาส, Putt & Springer เป็นต้นกลุ่มที่สองเป็นการนิยามที่กล่าวถึง การตัดสินใจดำเนินงานให้มีความต่อเนื่องการบริหารจัดการทรัพยากรและกลุ่มผู้รับผิดชอบให้ดำเนินนโยบายโดย คำนึงถึงความสำเร็จและความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ Donal S. Van Meter & Carl E. Van Horn, สมบัติ ธารงธัญวงศ์, วรเดช จันทรรศ, ชรัส ปุณณิสสะ เป็นต้น(สัญญา เคนาภูมิ และ บุรฉัตร จันทรแดง, 2562)

Pressman & Wildavsky (1973) ได้กล่าวว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึงกระบวนการของปฏิสัมพันธ์ ระหว่างเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่มีการกำหนดไว้แล้วกับการกระทำที่มุ่งให้บังเกิดผลตามที่ตั้งไว้หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งการนำนโยบายไปปฏิบัติคือความสามารถในการจัดการและประสานสิ่งที่จะกระทำให้บังเกิดผลในลักษณะที่เป็นลูกโซ่ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล

ศุภชัย ยาวะประภาส (2545) ได้กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติหมายถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการมีความต่อเนื่องไม่หยุดนิ่งมีขั้นตอนใน การดำเนินกิจกรรมแต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์กันตลอดเวลาและการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นการดำเนินการให้ สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายของนโยบาย

Putt & Springer (1989) ได้กล่าวว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติหมายถึงอนุกรมของกิจกรรมและการตัดสินใจ ที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องซึ่งเกิดขึ้นจากการแปลงข้อความนโยบายไปสู่การปฏิบัติโดย

การกระตุ้นการทำให้ข้อความ นโยบายชัดเจนและการมีความคิดริเริ่มการแสดงเจตนาจะช่วยการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดผล

Donal S. Van Meter & Carl E. Van Horn (1975) ได้กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง การดำเนินการโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในภาครัฐหรือเอกชนซึ่งการดำเนินดังกล่าวมุ่งที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จโดยตรงตามวัตถุประสงค์ของนโยบายที่ได้ตัดสินใจกระทำไว้ก่อนหน้านั้นแล้ว

สมบัติ ธารงธัญวงศ์ (2550) ได้กล่าวว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง ความพยายามที่จะตัดสินใจความสามารถในการรวบรวมคนและทรัพยากรทางการบริหาร และกระตุ้นบุคลากรให้ปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

ชรัส ปุณณัสสะ (2553) การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของบุคคลกลุ่มบุคคลหรือองค์การทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวกับการนำทรัพยากรหรือปัจจัยทางการบริหารขององค์การไปดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ของนโยบายที่กำหนดไว้ ความสำเร็จและความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

วรเดช จันทรศร (2549) ได้กล่าวว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติหมายถึง การศึกษาว่าองค์กรที่รับผิดชอบสามารถนำและกระตุ้นให้ทรัพยากรทางการบริหารตลอดจนกลไกที่สำคัญทั้งมวลปฏิบัติงานให้บรรลุตามนโยบายที่ระบุไว้หรือไม่เพียงใดการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ผ่านมามุ่งสนใจ นโยบายเฉพาะเรื่อง (Issues) มากกว่าการสร้างทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติแบบเบ็ดเสร็จ

วรเดช จันทรศร (2543 : 9 – 11) อธิบายถึงความสำเร็จและความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติไว้ว่า เนื่องจากเป้าหมายหลักของการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ที่การมุ่งทำให้นโยบายนั้นประสบความสำเร็จการชี้ให้เห็น ถึงความแตกต่างระหว่างความสำเร็จและความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงเป็นสิ่งจำเป็นซึ่งความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติหมายความว่าอย่างไร เมื่อไหร่

การนำนโยบายไปปฏิบัติ ประสบความสำเร็จ ประเด็นคำถามดังกล่าวมีคำตอบที่แตกต่างกันออกไปอย่างน้อย 3 แนวทาง ดังนี้

- 1) พิจารณาได้จากระดับของความร่วมมือที่ผู้รับนโยบายไปปฏิบัติมีต่อผู้ออกคำสั่งหรือผู้กำหนดนโยบาย ถ้าระดับความร่วมมือมีสูงระดับของความสำเร็จภายใต้การนำนโยบายไปปฏิบัติก็จะสูงตามไปด้วยและในทางกลับกัน ถ้าระดับความร่วมมือต่ำก็หมายความว่าระดับความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติจะมีอยู่สูง
- 2) พิจารณาได้จากความราบรื่น และการปราศจากปัญหา ในการบรรลุผลการปฏิบัติตามนโยบายขององค์การหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เพราะหากการปฏิบัติ ตามนโยบายใดเต็มไปด้วยความขัดแย้งหรือมีอุปสรรคเกิดขึ้นระดับความล้มเหลวก็น่าจะมีสูงขึ้นเท่านั้น
- 3) พิจารณาได้จากการที่นโยบายนั้นได้ก่อให้เกิดผลการปฏิบัติในระยะสั้น (short – run performance) หรือก่อให้เกิดผลกระทบ (impact) ตามที่พึงปรารถนาหรือไม่

จากนิยามของนักวิชาการดังกล่าวในมุมมองของผู้วิจัยมองว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติคือกระบวนการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีบทบาทในการแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติมีการบริหารจัดการทรัพยากรและดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายตามที่ได้กำหนดไว้

2.1.2 ตัวแบบทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติ

การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ (Public Policy Implementation) หรือการบริหารนโยบายโดยชี้ให้เห็นถึงการกระทำที่อาศัยกลไกทางการบริหารมาทำให้นโยบายถูกปฏิบัติหรือดำเนินงานอย่างจริงจังโดยองค์การที่รับผิดชอบให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงเป็นการแสวงหา วิธีการและแนวทางเพื่อปรับปรุงนโยบาย แผนงานและโครงการให้ดีขึ้นซึ่งครอบคลุมถึงสมรรถนะขององค์การ พฤติกรรมขององค์การปฏิสัมพันธ์ของบุคคลและกลุ่มบุคคล การใช้ทรัพยากรทางการบริหารทั้งหมด ตลอดจนความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงสภาพแวดล้อมและตลอดจนปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายที่ระบุไว้ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ ได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารหรือระบบราชการ กลุ่มกดดัน องค์กรชุมชนหรือภาคประชาสังคม (Nimpanich, 2004 : 139; Jantarasorn, 2011 : 297) การนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสำคัญหลายประการทั้งนี้นโยบายสาธารณะมีผลกระทบโดยตรงต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของพลเมืองความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติอาจส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผู้ตัดสินใจนโยบายรวมถึงหน่วยงานผู้ทำหน้าที่ปฏิบัติการตลอดจนถึงประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากนโยบาย

ตัวแบบทางทฤษฎีของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติจำแนกออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ (สัญญา เคนาภูมิ และ บุรฉัตร จันทรแดง, 2562) ได้แก่

1. ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติจากบนลงล่าง (Top-down Theories of Implementation)
2. ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติจากล่างขึ้นบน (Bottom-up Theories of Implementation)
3. ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติแบบผสม (Hybrid Theories of Implementation) รายละเอียดดังต่อไปนี้

ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติจากบนลงล่าง (Top-down Theories of Implementation) แนวทางตามทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับความสามารถของผู้กำหนดนโยบายในการกำหนดวัตถุประสงค์ของนโยบายอย่างชัดเจนรวมถึงการติดตามกำกับดูแลและควบคุมการนำนโยบายไปปฏิบัติ นโยบายถูกกำหนดขึ้นจากส่วนบนและถูกแปลงไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ผู้ปฏิบัติระดับล่างเห็นว่านโยบายถูกกำหนดขึ้นจากส่วนบนและถูกแปลงไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ผู้ปฏิบัติระดับล่างนำไปปฏิบัติแนวทางจากบนลงล่างมีฐานคิดว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติจะได้ผล สูงสุดจากความชัดเจนของสถาบันที่กำหนดนโยบายและข้อบังคับโดยคาดหวังว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติจะเป็นไป

ตามความตั้งใจของนโยบายอย่างเต็มที่ผู้กำหนดนโยบายจะใช้อำนาจในการควบคุมแต่แนวทางการพิจารณาการนำนโยบายไปปฏิบัติจากบนลงล่าง ผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย คือ ผู้มีอำนาจที่จะสั่งการเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอย่างแท้จริง

ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติจากล่างขึ้นบน (Bottom-up Theories of Implementation) ทฤษฎีนี้เน้นผู้ปฏิบัติเชิงพื้นที่ในฐานะผู้ให้บริการและมองการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการต่อรองที่เกิดในเครือข่ายของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติเป็นแนวทางที่เปิดโอกาสให้บุคลากรระดับล่างมีบทบาทในการตัดสินใจและการใช้ดุลยพินิจในการนำนโยบายไปปฏิบัติแนวทางการพิจารณาการนำนโยบายไปปฏิบัติจากล่างขึ้นบนให้ ความสำคัญในการส่งมอบผลลัพธ์นโยบายซึ่งเกิดจากการปฏิบัติของบุคลากรระดับ

ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติแบบผสม (Hybrid Theories of Implementation)

การผสมจากทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติจากบนลงล่างและทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติจากล่างขึ้นบน ทฤษฎีใหม่ที่น่าข้อดีของทั้งสองทฤษฎีมาผสมกันให้เกิดแนวทางบูรณาการขึ้นการผสมผสานหรือบูรณาการทั้ง 2 ตัวแบบเข้าด้วยกัน Elmore (1980) ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในนักวิชาการที่พยายามวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยผสมผสานตัวแบบจากบนลงล่าง (Forward Mapping) และจากล่างสู่บน (Backward Mapping) เข้าด้วยกันเนื่องจากว่าการวิเคราะห์ปัญหาในการนำนโยบายไปปฏิบัติจากบนลงสู่ล่างนั้น มีที่มาจากฐานคติที่ว่าผู้กำหนดนโยบายในระดับบนจะมีความสามารถในการควบคุมปัจจัยต่างๆ อย่างสำคัญซึ่งมีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบายได้ในขณะที่การวิเคราะห์ปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติจากล่างสู่บนนั้นให้ความสำคัญกับการเริ่มต้นจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในระดับล่างในฐานะผู้ให้บริการตามนโยบายโดยมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับผู้รับบริการ ดังนั้น Elmore จึงชี้ว่าการมองจากมุมมองจากข้างล่างย่อมจะช่วยให้สามารถมองปัญหาของการนำนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องพ้องตรงกับสภาพความเป็นจริงในการนำ นโยบายไปปฏิบัติ ผลงานของ Elmore นั้น กล่าวได้ว่ามีลักษณะเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับผลงานของ นักวิชาการท่านอื่นๆ ที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกันนี้ได้แก่ Goggin และคณะ (1990) และ Winter (1990) อย่างไรก็ตามการนำนโยบายไปปฏิบัติจะสามารถปฏิบัติตามนโยบายได้หรือไม่เกี่ยวข้องกับตัวแปร 4 ประการ ได้แก่ ทรัพยากรของนโยบาย การสื่อสารและกิจกรรมส่งเสริมลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ และสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง

2.2 แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาการเกษตร

2.2.1 ทฤษฎีสัญญาภาคในชนบทหรือท้องถิ่นของการส่งเสริมการเกษตร (The Vacuum Theory)

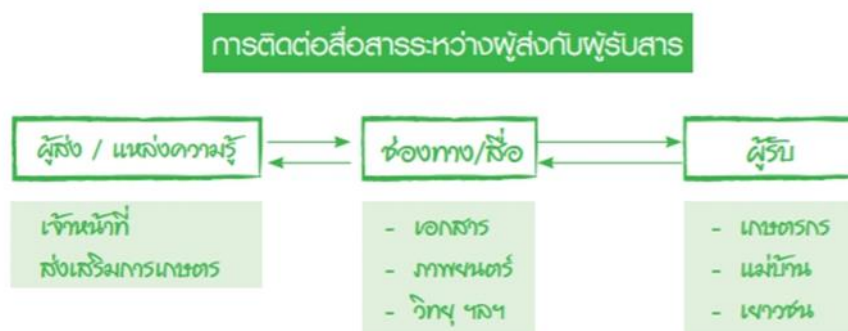
โมเชอร์ (Mosher, 1978 : 5) กล่าวว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นของเกษตรกร มีความคุ้นเคยกับกิจกรรมต่างๆที่เกษตรกรทำอยู่และรู้ถึงปัญหาหรือสิ่งที่เป็อุปสรรคในการทำการเกษตรให้ก้าว หน้าและช่วยเหลือเกษตรกรในสิ่งที่จำเป็นต้องทำเพื่อให้งานดำเนินไปได้สิ่งที่จำเป็นสำหรับเกษตรกรอาจจะเป็น ความรู้ทักษะใหม่ๆที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมต้องช่วยเขาในหลายๆ กรณี เช่น ถ้าเขาติดขัดด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมก็ติดต่อแหล่งกู้ยืมให้ หรืออาจช่วยให้เกษตรกรรวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นบางครั้งอาจมีปัญหา เกี่ยวกับการหาซื้อปุ๋ย เจ้าหน้าที่ส่งเสริมก็พยายามช่วยให้หาซื้อปุ๋ยได้ทันกาลเมื่อผลผลิตออกมาแล้วเกษตรกรขาย ไปได้ราคาไม่ดีเพราะไม่รู้ราคาของตลาดกลางเจ้าหน้าที่ก็ต้องแนะนำให้เขาารู้โดยสม่ำเสมอและกระจายข่าวให้รู้ทั่ว กัน นอกจากนี้ยังมีปัญหาอื่นๆ อีกมาก ทฤษฎีสัญญาภาคในชนบท หรือท้องถิ่นของการส่งเสริมการเกษตร (The Vacuum Theory) เป็นงานช่วยตอบสนองความต้องการของเกษตรกรในท้องถิ่นชนบทในเรื่องต่างๆที่จำเป็น และสามารถกระทำให้ก้าวหน้าไปได้โดยที่ยังไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดให้ความช่วยเหลือมาก่อน เปรียบเสมือนเป็นช่องว่างหรือสัญญาภาคในชนบท(กรมส่งเสริมการเกษตร, 2556)

2.2.2 การแพร่กระจายและยอมรับแนวความคิดใหม่

การแพร่กระจายแนวความคิดหรือวิธีการใหม่ๆที่เป็นประโยชน์ไปยังเกษตรกรเป็นกระบวนการที่สำคัญของการส่งเสริมการเกษตรเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกับกระบวนการยอมรับการแพร่กระจายดำเนินการโดยหน่วยงานและ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ส่วนกระบวนการยอมรับเกิดขึ้นในตัวเกษตรกร จึงแยกกล่าวเป็น 2 ส่วนดังนี้

1) กระบวนการแพร่กระจายแนวความคิดใหม่ (diffusion process) เป็นกระบวนการที่แนวความคิดใหม่แพร่จาก แหล่งเกิด หรือแหล่งที่มาแห่งความคิดไปยังผู้รับ หรือแหล่งที่รับความคิดนั้นไปแนวความคิดใหม่หรือบางท่าน เรียกว่า “นวัตกรรม” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า innovation หมายถึงความคิด การกระทำหรือสิ่งต่างๆที่บุคคลรู้สึก ว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับเขาคือ ไม่เคยรู้เคยเห็น ไม่เคยได้ยินหรือไม่เคยปฏิบัติมาก่อน (Rogers ,1971:19) เช่น การปลูกพืชด้วยพันธุ์ใหม่หรือด้วยวิธีการใหม่ เช่น การเลี้ยงปลาในกระชัง การจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์การใชปุ๋ยทางใบ เป็นต้น การแพร่กระจายแนวความคิดใหม่ เป็นกระบวนการที่เป็นไปตามขั้นตอนซึ่งแนวความคิดใหม่จะถูกแพร่จากแหล่งเกิด หรือแหล่งที่มาไปยังผู้รับ จุดสำคัญของกระบวนการนี้ก็คือมีการสื่อสารระหว่างผู้ส่งและผู้รับสาร หรือแนวความคิดใหม่

รูปภาพที่ 1 กระบวนการติดต่อสื่อสาร

(คู่มือปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร หน้า12 ปี2556)

2) กระบวนการยอมรับแนวความคิดใหม่ไปปฏิบัติตาม หรือเรียกสั้นๆ ว่า กระบวนการยอมรับ (adoption process) เป็นกระบวนการทางจิตใจของบุคคล ซึ่งเริ่มต้นด้วยการเริ่มรู้หรือได้ยินเกี่ยวกับแนวความคิดใหม่ แล้วสิ้นสุดลงด้วยการตัดสินใจยอมรับไปปฏิบัติ

กระบวนการยอมรับแตกต่างจากกระบวนการแพร่กระจายแนวความคิดใหม่ คือกระบวนการแพร่กระจายนั้น เป็นการแพร่แนวความคิดระหว่างบุคคลต่อบุคคลหรือระหว่างแหล่งที่มาของความคิดกับบุคคลที่จะรับแนวความคิดนั้นซึ่งเป็นการสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งกับผู้รับโดยเฉพาะ กระบวนการยอมรับนั้นแต่ละขั้นตอนของกระบวนการเกิดขึ้นในตัวบุคคลคนเดียว กระบวนการยอมรับ เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และการตัดสินใจ จากการวิจัยพบว่า การที่บุคคลจะรับแนวความคิดใหม่ไปปฏิบัติ จะผ่านขั้นตอน 5 ขั้นตอนด้วยกันคือ

(1) ขั้นริเริ่มหรือขั้นรับรู้ขั้นนี้เป็นขั้นแรกที่บุคคลเริ่มรู้เกี่ยวกับเรื่องใหม่หรือความคิดใหม่ แต่ขาดรายละเอียด คือรู้ว่าเรื่องนั้นเรื่องนี้เกิดขึ้นแล้ว หรือทำได้แล้วแต่เป็นเรื่องใหม่สำหรับตน เพราะไม่เคยได้ยินหรือเคยเห็นมาก่อน การรับรู้อาจเกิดขึ้นโดยบังเอิญด้วยการพบเห็นด้วยตนเองหรือโดยการเผยแพร่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหรือเอกชน

(2) ขั้นสู่ความสนใจ ถ้าในขั้นแรกบุคคลเพียงแต่รับรู้ในแนวความคิดใหม่แต่ไม่สนใจ หรือไม่ถูกกระตุ้นให้เกิดความสนใจ ขั้นที่ 2 และขั้นต่อไป ก็จะถูกทอดทิ้งไปคือไม่เกิดขึ้นขั้นสู่ความสนใจนี้ บุคคลมีความสนใจในแนวความคิดใหม่จึงพยายามไฝหาคำความรู้ในรายละเอียด

(3) ขั้นไตร่ตรองในขั้นนี้บุคคลศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับแนวความคิดใหม่แล้วคิดเปรียบเทียบดูกับงานที่ทำอยู่ใน ปัจจุบันว่าถ้ารับเอาแนวความคิดใหม่มาปฏิบัติจะเกิดผลดีหรือไม่ดีอย่างไรบ้างในขณะนี้และในอนาคตควรหรือไม่ที่จะทดลองดูก่อน ถ้าเขาตั้งใจไตร่ตรองดูแล้วรู้สึกว่าจะผลดีจะมากกว่าผลเสียเขาก็จะต้องตัดสินใจทดลองดู

(4) ขั้นทดลองทำ ขั้นนี้เป็นขั้นที่บุคคลทดลองทำตามแนวความคิดใหม่ โดยทำการทดลองแต่เพียงเล็กน้อยเพื่อดูว่าจะเข้ากันหรือไม่กับสภาพการณ์ในปัจจุบันของตนและผลจะออกมาตามที่คาดคิดไว้หรือไม่

(5) ขั้นนำไปปฏิบัติขั้นนำไปปฏิบัติหรือขั้นยอมรับเป็นขั้นที่บุคคลตัดสินใจรับแนวความคิดใหม่ไปปฏิบัติหลังจากที่ได้ทดลองปฏิบัติดูและทราบผลเป็นที่พอใจแล้ว จุดสำคัญของขั้นนี้เป็นการศึกษาผลการทดลองในขั้นที่ 4 และ ตัดสินใจแนวแน่ที่จะปฏิบัติต่อไปเต็มรูปแบบตามแนวความคิดใหม่จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่ากระบวนการยอมรับแนวคิดใหม่ไปปฏิบัติตามนั้นเกิดขึ้นเป็นขั้นตอนในตัวบุคคลตั้งแต่ขั้นแรกคือขั้นเริ่มรู้ไปสู่ความสนใจ ไตร่ตรอง ทดลองทำ และขั้นสุดท้ายคือการยอมรับและนำไปปฏิบัติ ในความเป็นจริงแล้วแต่ละขั้นอาจทิ้งช่วงและบุคคลอาจปฏิเสธแนวความคิดใหม่ได้ทุกขั้นตอนหากแต่ละขั้นตอนไม่ได้สร้างความประทับใจหรือความมั่นใจให้เกิดขึ้นในตัวเอง

2.2.3 การกิจและบทบาทของนักส่งเสริมการเกษตร

การทำงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในชุมชน ที่เข้าไปปฏิบัติงานในชุมชนใดชุมชนหนึ่ง เปรียบเสมือน บุคคลภายนอกที่เข้าไปปฏิบัติงานในช่วงระยะเวลาหนึ่งเขายังไม่คุ้นเคยกับสภาพการณ์ของชุมชนที่ก่อตั้งมานาน ไม่คุ้นกับชาวบ้านหรือประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ การบริหารงานส่วนท้องถิ่นของทางราชการการดำเนินอาชีพของ ประชาชน สภาพการณ์เกษตร ฯลฯ เป็นไปอย่างไรไม่ค่อยมีความชัดเจนเมื่อแรกๆ ที่เข้าไปถึงหรือเมื่อรับงานใหม่ๆ ฉะนั้นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมโดยเฉพาะเกษตรตำบลจำเป็นที่จะต้องสร้างความคุ้นเคยและสร้างงานให้ชาวบ้านยอมรับ โดยต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับชุมชนนั้นๆ และชุมชนใกล้เคียงต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลทุกกลุ่ม ทุกระดับในชุมชนที่เข้าไปทำงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เป็นบุคคลสำคัญในกระบวนการส่งเสริมหรือแพร่กระจาย นวัตกรรมทางเกษตรต้องทำหน้าที่หลายบทบาทเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายได้มี การแบ่งบทบาทหลักๆ ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ไว้ 4 ประการ คือ

- 1) บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลง
- 3) บทบาทที่ปรึกษา
- 2) บทบาทครู
- 4) บทบาทผู้ประสานงาน

2.2.4 หลักเพื่อการทำงานส่งเสริมการเกษตรให้ได้ผล

โมเซอร์ (Mosher, 1978:35-41) ได้แนะนำหลักการบางประการเป็นข้อสรุปสั้นๆ เพื่อการทำงานส่งเสริม การเกษตรให้ได้ผลดังนี้

- 1) วัตถุประสงค์หลักของงานส่งเสริมการเกษตรก็คือการช่วยให้ครอบครัวเกษตรกรได้รับความรู้และทักษะใหม่ๆ ที่ตรงกับความสนใจกับความต้องการของเขา เพื่อพัฒนาฟาร์มหรือไร่นาให้เจริญก้าวหน้าและปรับปรุงสภาพ ความเป็นอยู่ของครอบครัวให้ดีขึ้น

- 2) งานส่งเสริมการเกษตรควรเริ่มกิจกรรมที่ครอบครัวชาวชนบท คุ้นชินที่เขาอยู่
- 3) ในการทำงานส่งเสริมการเกษตร ต้องถือว่าเกษตรกรทุกคนรวมทั้งภรรยาของเขาเป็นผู้ใหญ่ที่มีเหตุผล
- 4) แนวคิดหรือวิธีปฏิบัติใหม่ๆ ที่ส่งเสริม ต้องมีความถูกต้องทางวิชาการ
- 5) ควรส่งเสริมแนะนำหรือสาธิตวิธีการเกษตรแผนใหม่ในเวลาซึ่งเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติได้ทันฤดูกาล
- 6) วิธีการเกษตรแผนใหม่ ที่จะนำไปส่งเสริมแนะนำแก่เกษตรกรต้องทำเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน ทีละเรื่องหรือทีละอย่าง เพื่อสร้างความเข้าใจต่อเนื่อง เริ่มจากเรื่องง่ายไปหายาก ไม่ซับซ้อน
- 7) การส่งเสริมการเกษตรที่ได้ผลดีคือ การใช้วิธีการสอนหลายๆ อย่าง หรือแบบผสมผสาน
- 8) การติดต่อกันนัดหมายพบปะกับเกษตรกรควรเป็นช่วงเวลาที่เกษตรกรว่างจากภารกิจต่างๆ
- 9) กิจกรรมการส่งเสริมจะมีผลกระทบต่อ การเพิ่มผลผลิตได้อย่างชัดเจนเฉพาะในท้องที่ที่มีการใช้เทคโนโลยี ที่มีอยู่เพื่อการเพิ่มผลผลิต
- 10) การส่งเสริมเพื่อเพิ่มผลผลิตจะสำเร็จต้องมีความสะดวกมีสินเชื่อ และมีการทดสอบในท้องที่
- 11) จุดเน้นการส่งเสริมควรแปรผันไปตามความแตกต่างของแต่ละภูมิภาค

2.2.5 กลุ่มเป้าหมายในการส่งเสริมการเกษตร

นอกจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรแล้วในส่วนของบุคคลเป้าหมาย คือ เกษตรกร ก็มีเรื่องสำคัญที่ต้องกล่าวถึง คือการทำงานเป็นกลุ่ม วิธีการส่งเสริมการเกษตรตามแนวทางที่ยึดบุคคลเป้าหมายเป็นหลักซึ่งพอกำหนดได้ดังนี้(รศ.ดร.วรทัศน์ อินทร์คัมพร)

- 1) การส่งเสริมแบบรายบุคคล
- 2) การส่งเสริมแบบกลุ่ม
- 3) การส่งเสริมแบบมวลชน
- 4) การส่งเสริมแบบผ่านผู้นำ

วิธีการส่งเสริมรายบุคคล มุ่งส่งเสริมช่วยเหลือแนะนำเฉพาะบุคคลแต่ละรายในด้านเทคนิค และรายละเอียดเฉพาะ อย่าง เมื่อเกษตรกรตัดสินใจรับวิธีการใหม่ๆ ไปปฏิบัติ (Adoption)เจ้าหน้าที่ส่งเสริมก็ต้องช่วยเหลือติดตามแนะนำ เพื่อให้งานเป็นไปอย่างถูกวิธีและแก้ปัญหาต่างๆที่อาจเกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เขาบรรลุผลสำเร็จและเกิดความพึงพอใจ เมื่องานสำเร็จตามที่คาดหวัง

วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม ประกอบด้วย การประชุมเกี่ยวกับการส่งเสริมทางด้านพืช สัตว์ การประมง ซึ่งเกษตรกรอาจมีการประกอบอาชีพในท้องที่เหมือนกัน หรืออย่างเดียวกัน การสาธิตทัศนศึกษาการจัดฝึกอบรมพิเศษ การทดสอบในท้องที่ และการจัดงานวันเกษตร วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มจะช่วย บุคคลเป้าหมายให้ได้รายละเอียดในเรื่องที่เขาสนใจมากขึ้น และนำไปสู่การไตร่ตรอง (Evaluation) ว่าจะลองทำดู(trial) หรือไม่ หากทดลองทำก็เป็นการพิสูจน์ด้วยตนเองว่าผลจะออกมาดีหรือไม่ดีอย่างไร

วิธีการส่งเสริมแบบมวลชนมุ่งที่จะเผยแพร่สร้างการรับรู้(Awareness) และความสนใจ (interest) ในเรื่องใหม่ๆแนวความคิด ใหม่ๆให้บุคคลเป้าหมายรู้ว่าเรื่องนั้นเรื่องนี่เกิดขึ้นแล้ว หากสนใจก็จะหารายละเอียดต่อไปซึ่งต้องใช้สื่อในการใน การประชาสัมพันธ์ หรือการจัดงานวันสาธิต การ จัดนิทรรศการ

วิธีการส่งเสริมแบบผ่านผู้นำมีวิธีการย่อยดังนี้

- 1) ผู้นำทางการคือผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการให้ดำรงตำแหน่งมีอำนาจ หน้าที่ในการดำเนินการตามกฎระเบียบขององค์กรเช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายก องค์กรบริหารส่วนตำบล เป็นต้น
- 2) ผู้นำธรรมชาติคือผู้นำที่ไม่ใช่ผู้บังคับบัญชา ไม่มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าในองค์กร แต่สมาชิกในหน่วย ให้การยอมรับและยกย่องให้เป็นผู้นำ เนื่องจากมีคุณสมบัติที่สมาชิกในองค์กร ต้องการ ให้การ ยอมรับ เช่น ผู้ทรงคุณวุฒิ ปราชญ์ท้องถิ่น พระภิกษุ เป็นต้น
- 3) เจ้าหน้าที่พัฒนา เป็นผู้ให้ความรู้กระตุ้นการส่งเสริม ให้บริการและประสานงานต่างๆในการพัฒนา เช่น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร พัฒนาการประจำ อบต. เป็นต้น

2.3 แนวคิดและทฤษฎีการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

4

จากการทบทวนวรรณกรรมมีนักวิชาการให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้จำนวนมาก ซึ่งผู้วิจัยได้ รวบรวมมาบางส่วนซึ่งจากที่รวบรวมนิยามการมีส่วนร่วมของประชาชนเรื่องของการให้ ความสำคัญกับการเปิด โอกาสให้ประชาชนได้มีการทำงานร่วมกันมีปฏิสัมพันธ์กันในทุกๆ กระบวนการ

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ ให้ความหมาย “การมีส่วนร่วมของประชาชน” หมายถึง การที่กลุ่ม ประชาชนหรือขบวนการที่สมาชิกของชุมชนที่กระทำการออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกันที่ จะ แสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วมความสนใจร่วมมีความต้องการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายร่วมทาง เศรษฐกิจและสังคมหรือการเมืองหรือการดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจมติชนไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม หรือการดำเนินการเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ การปรับปรุงสภาพทางสังคมใน กลุ่มชุมชน

เจมส์แอล เครตันให้ความหมาย “การมีส่วนร่วมของประชาชน” หมายถึง กระบวนการที่ รวบรวมเอาความห่วงกังวลความต้องการและค่านิยมต่างๆของสาธารณชนไว้อยู่ในกระบวนการ ตัดสินใจของรัฐและเอกชนเป็นการสื่อสารสองทางและเป็นการมีปฏิสัมพันธ์ที่มีเป้าหมายเพื่อการ ตัดสินใจที่ดีกว่าและได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน

คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยมและคณะให้ความหมาย“การมีส่วนร่วมของประชาชน” หมายถึง การกระจายโอกาสการมีส่วนร่วมให้กับประชาชนทั้งเรื่องการเมืองการตัดสินใจและการบริหารของชุมชนและชาติที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็นให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติรวมตลอดจนการควบคุมโดยตรง จากประชาชน

บวรศักดิ์ อุวรรณโณและคณะให้ความหมาย “การมีส่วนร่วมของประชาชน” หมายถึง การเปิดโอกาสให้สิทธิประชาชนในกระบวนการของกรนโยบายสาธารณะด้านการให้และรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะการร่วมตัดสินใจทั้งในขั้นตอนการริเริ่มนโยบายการจัดทำแผนงานโครงการ หรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมการจัดการ สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งการปฏิบัติ การติดตามและประเมินผลตามนโยบาย แผนงานโครงการ หรือกิจกรรมนั้น

จากการนิยามของนักวิชาการดังกล่าวผู้วิจัยถึงสรุปความหมายว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน” หมายถึงกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆของการ บริหารตั้งแต่บริหารจัดการทรัพยากรและได้แสดงความคิดเห็นความต้องการร่วมคิดหาแนวทางการแก้ไขปัญหา รวมทั้งการร่วมรับผลประโยชน์จากการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสานสัมพันธ์ระหว่าง ภาครัฐและประชาชนเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันและเกิดประโยชน์สูงสุด

การบริหารกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจำเป็นต้องกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมซึ่งควรให้ ความสำคัญหรือคำนึงถึงหลักเกณฑ์ที่เรียกว่า “4S” และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนดังนี้

Starting early กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องดำเนินการก่อนมีการตัดสินใจ โดยควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการ

Stakeholders กระบวนการมีส่วนร่วมที่ต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง (Inclusive) โดยเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบ หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม หรือได้รับผลกระทบทางบวกหรือทางลบ

Suitability การเลือกรูปแบบหรือเทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชนต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่มโดยพิจารณาจากประเภทและขนาดของโครงการ ความหลากหลายและลักษณะที่แตกต่างกันของพื้นที่ ตลอดจนความแตกต่างด้านวัฒนธรรม สังคม ค่านิยม และระดับความสนใจของชุมชน

Sincerity กระบวนการมีส่วนร่วมที่ให้ความสำคัญกับความจริงใจเปิดเผย ซื่อสัตย์ให้เกียรติซึ่งกันและกัน มีการสื่อสารสอง ทางตลอดเวลาโดยการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและพอเพียงอย่างต่อเนื่องซึ่ง

การแสดงออกถึงความจริงใจในที่นี้คือการให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback)แก่ประชาชนหรือกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียว่าความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้รับ มีผลต่อการตัดสินใจของหน่วยงานเพียงใด ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนสิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญหรือคำนึงถึง คือ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเนื่องจากจะนำไปสู่การกำหนดทิศทางในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมที่สะท้อนถึงบทบาทและอิทธิพลของประชาชนโดยยิ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนสูงมากเท่าใด บทบาทของประชาชนในกิจกรรมที่เข้ามามีส่วนร่วมสูงมากขึ้นเท่านั้นและบทบาทภาครัฐก็จะน้อยลงตามไปด้วย (นางพรทิพย์แก้วมูลคำ รองศาสตราจารย์ดร.โสภารัตน์จารุสมบัติ นายเกษภาณ ระนอง นางสาวจามรีจำปา, 2560)

ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนของสมาคมการมีส่วนร่วมสากล (International Association for Public Participation-IAP2) ที่เรียกว่า Public Participation Spectrum โดยประกอบด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน 5ระดับ

ระดับที่1 การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform): เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆของ หน่วยงานภาครัฐซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานของภาครัฐโดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ในการนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริงถูกต้อง ทันสมัย และประชาชนสามารถเข้าถึงได้เป็นระดับที่ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยที่สุดแต่ถือว่าเป็นขั้นพื้นฐานและมีความสำคัญมากซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมใน ระดับนี้อยู่ในลักษณะการให้ข้อมูลทางเดียวจากภาครัฐสู่ประชาชน

ระดับที่2 การปรึกษาหารือ (To Consult): เป็นการเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็นรวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐอย่างอิสระและเป็นระบบ โดยหน่วยงานภาครัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และนำข้อเสนอแนะความคิดเห็นและประเด็นที่ประชาชนเป็นห่วงไปประกอบเป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบาย หรือพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานในหน่วยงานและประกอบการตัดสินใจ

ระดับที่3 การเข้ามามีบทบาท (To Involve): เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องใน กระบวนการตัดสินใจมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างรัฐกับประชาชนอย่างจริงจังและมีจุดมุ่ง หมายชัดเจนโดยมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการวางแผนงาน โครงการและวิธีการปฏิบัติงานโดยหน่วยงาน ภาครัฐมีหน้าที่จัดระบบอำนวยความสะดวก ยอมรับการเสนอแนะและการตัดสินใจร่วมกับภาคประชาชน การมีส่วนร่วมระดับนี้มักดำเนินการในรูปแบบ คณะกรรมการที่มีตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วม

ระดับที่4 ความร่วมมือ (To Collaborate): เป็นการให้บทบาทของประชาชนในระดับสูงมีเป้าหมายสำคัญ อยู่ที่ยการเป็นหุ้นส่วนกับประชาชนในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจตั้งแต่การระบุปัญหา พัฒนาทางเลือก และ แนวทางแก้ไขรวมทั้งการเป็นภาคีในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ ดังนั้น การมีส่วนร่วมในระดับนี้ คือการสัญญากับประชาชนและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียว่าจะเข้าร่วมงานกับประชาชนเพื่อได้ข้อเสนอแนะแนว ความคิดใหม่ รวมทั้งนำข้อเสนอแนะของประชาชนมาเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในการตัดสินใจที่ค่อนข้างสูง รูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ เช่น คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน คณะที่ปรึกษาภาคประชาชน เป็นต้น

ระดับที่5 การเสริมอำนาจประชาชน (Empower): เป็นระดับที่บทบาทของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วม อยู่ในระดับสูงสุดเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในการเป็นผู้ตัดสินใจโดยหน่วยงานภาครัฐจะต้องดำเนินการตามการตัดสินใจของประชาชนการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับสูงสุดนี้เน้นให้ประชาชนมีบทบาทในการ บริหารจัดการโดยเป็นผู้ดำเนินการกิจและภาครัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น

2.3.2 แนวคิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

(Participatory Governance)

เป็นการจัดการบริหารราชการแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งจะนำไปสู่ระบบราชการ ที่มีคุณลักษณะสำคัญตามหลักธรรมาภิบาลคือ เป็นระบบราชการที่มีความสุจริตโปร่งใส เปิดเผยข้อมูล เที่ยงธรรมและมีการบริหารงานที่เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลางและมุ่งประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสำคัญ ความหมายหรือนิยามของ “การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance)” มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ดังนี้

เศรษฐฐิยา เปรื่องพิชญาธร(2560) ให้ความหมาย “การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม” ว่าหมายถึงการบริหารราชการที่เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐได้เปิดโอกาสให้ประชาชนผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย(Stakeholder)ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการบริหารและดำเนินงานของรัฐทั้ง ทางตรงและทางอ้อมเพื่อที่จะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม: เทคนิควิธีและการนำไปสู่การปฏิบัติ

อรพินท์ สฟโชคชัย(2560) ให้ความหมายคำว่า “การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม” หมายถึง การจัดระบบการบริหารราชการ ขั้นตอนวิธีการปฏิบัติงานและโครงสร้างของการตัดสินใจในการบริหารราชการให้เป็นระบบที่เปิดให้ประชาชนได้ เข้ามามีส่วนร่วม (Public Participation) ในพันธกิจขององค์กรภาครัฐมากขึ้นองค์กรภาครัฐที่มีระบบการบริหาร ราชการแบบมีส่วนร่วมจะดำเนินการให้บริการสาธารณะและการตัดสินใจเชิงนโยบายในมิติที่เปิดโอกาสให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเน้น

ความเปิดเผยและโปร่งใสให้ความสำคัญในการพัฒนาและสรรหาข้าราชการและ บุคลากรทุกระดับ โดยยึดถือหลักปรัชญาการมีส่วนร่วมของประชาชน และเป็นบุคลากรที่มีคุณลักษณะดังนี้ คือ มีจิตสาธารณะ มีความเป็นประชาธิปไตยเคารพในสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนเปิดกว้างพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ(2560) ได้ให้ไว้ว่า“การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม” หมายถึง การบริหารราชการที่นำผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนการ ตัดสินใจการดำเนินงานและการประเมินผลโดยมีการจัดระบบงานหรือวิธีการจัดโครงสร้างและการสร้างวัฒนธรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่เอื้อต่อการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารราชการการส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมจะบรรลุเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรมนั้นจำเป็นต้องกำหนดรูปแบบและกระบวนการบริหารของหน่วยงานภาครัฐสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมการบริหาร ราชการแบบมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ภาครัฐโดยมีการปรับระบบและกลไกการบริหารราชการและพัฒนาทักษะ และความพร้อมของเจ้าหน้าที่ภาครัฐเพื่อรองรับการเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรวมทั้งต้องพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของภาคประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการซึ่งต้องมีการพัฒนาใน 2 ส่วนพร้อมๆกันคือ การพัฒนาจากภายในภาคราชการ(Inside-out Approach) และการพัฒนาจาก ภายนอกภาคราชการ (Outside-in Approach)

1. การพัฒนาจากภายในภาคราชการ(Inside-out Approach) เป็นการพัฒนาระบบราชการที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยการส่งเสริมให้ส่วนราชการปรับปรุงระบบบริหารงานให้เอื้อต่อการสร้างการมีส่วนร่วม การพัฒนาเพื่อสร้างศักยภาพของข้าราชการและสร้างความรู้ความเข้าใจตลอดจนทักษะในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมให้กับข้าราชการระดับต่างๆและมีการส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งการสรรหาส่วนราชการที่มีวิธีการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่โดดเด่นหรือมีแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อให้เป็น หน่วยงานตัวอย่างและเผยแพร่แนวทางปฏิบัติที่ดีแก่ส่วนราชการอื่นๆซึ่งจะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการและการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

2. การพัฒนาจากภายนอกภาคราชการ (Outside-in Approach)เป็นการสร้างศักยภาพและโอกาส (Empowerment and Enabling)ให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ โดยการสร้างกลไก เครือข่ายภาคประชาสังคมเพื่อผลักดันการบริหารราชการไปสู่การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมและการส่งเสริม ให้มีการจัดเวทีประชุมเครือข่าย เพื่อสร้างความเข้าใจ ประสานงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันรวมทั้งการ พัฒนาคำรู้ความเข้าใจเพิ่มขีดความสามารถและเพิ่มโอกาสของภาคประชาสังคมและชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการโดยเฉพาะการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาการบริการสาธารณะการติดตามตรวจสอบ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการ

ตัดสินใจการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นแนวคิดในการบริหารราชการที่ให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยเน้นการปฏิบัติงานที่ให้ภาคประชาชนเข้ามามีบทบาทในลักษณะหุ้นส่วนที่ครอบคลุมตั้งแต่การริเริ่มการดำเนินงานหรือดำเนินโครงการการจัดทำงบประมาณ โครงการการดำเนินกิจกรรมต่างๆ การติดตามตรวจสอบและการประเมินผลการปฏิบัติงานซึ่งในการปรับเปลี่ยนระบบราชการไปสู่การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืนเงื่อนไขสำคัญของหน่วยงานภาครัฐในการปรับเปลี่ยนระบบราชการเพื่อพัฒนาไปสู่การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมควรให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนใน 3 ระดับ ดังนี้

1) ระดับองค์การ (Organizational Level) เป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์การเพื่อรองรับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมเช่นจัดตั้งหน่วยงานกำหนดให้มี บุคลากรรับผิดชอบ กำหนดนโยบายหรืองบประมาณด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมเป็นต้นการบริหาร ราชการแบบมีส่วนร่วม: เทคนิควิธีและการนำไปสู่การปฏิบัติ

2) ระดับสถาบัน (Institutional Level) เป็นการสร้างวัฒนธรรมการปฏิบัติงานแบบใหม่ของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม การปรับเปลี่ยนวิธีการ ปฏิบัติงานการปรับกระบวนการทัศนคติของคนในองค์การให้สามารถปฏิบัติงานกับประชาชนในลักษณะเป็นหุ้นส่วนและ การปฏิบัติงานในลักษณะเครือข่ายมีการออกกฎเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติงานเป็นที่รับรู้และเข้าใจจนเป็น ธรรมเนียมปฏิบัติของคนในองค์การ

3) ระดับบุคลากร (Individual Level) เป็นการสร้างบุคลากรให้มีศักยภาพในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยการฝึกทักษะบุคลากรใน องค์การให้เชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานกับประชาชน เช่น ทักษะการสื่อสารทักษะการมีส่วนร่วมของประชาชน ทักษะการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและทักษะการบริหารความขัดแย้งตลอดจนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ บริหารราชการแบบมีส่วนร่วมเป็นต้น

2.3.3 ประโยชน์ของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐใน หลายประการได้แก่

1. การตัดสินใจที่มีคุณค่าและความหมาย (Meaningful decision) เพราะภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการแผนงานการใช้งบประมาณ
2. การใช้ทรัพยากร (Public resources) อย่างรอบคอบเพราะภาคประชาชนเข้ามามีส่วนในการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน
3. ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างสร้างสรรค์เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาสาธารณสุขต่างๆทำให้แนวทาง เหล่านั้นได้รับการสนับสนุนเมื่อนำไปปฏิบัติและได้รับการยอมรับซึ่งทำให้ภาครัฐไม่ต้องทำงานในลักษณะโดดเดี่ยวต่อไป

4. การทำงานในลักษณะหุ้นส่วน (Partnership) โดยภาครัฐปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ประสานและอำนวยความสะดวก (Facilitator) ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทภาครัฐในการบริหารราชการยุคใหม่ทำให้รัฐสามารถลดขนาดลงและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพราะมีหุ้นส่วนการพัฒนาช่วยแบ่งเบาภาระด้านค่าใช้จ่ายบุคลากรและงบประมาณ
5. ความสามารถในการให้บริการที่ดีขึ้นเพราะสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพทั่วถึงและตรงจุดมากขึ้น เช่น การสาธารณสุขการศึกษา เป็นต้น
6. ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและประชาชนมีความไว้วางใจเป็นพื้นฐานเนื่องมาจากการได้ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมทำและร่วมรับผลประโยชน์รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ อย่างเปิดเผยระหว่างกัน กล่าวโดยสรุปจากพัฒนาการของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมส่งผลให้แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนและแนวคิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจและให้ความสำคัญในการนำมาใช้ในการเพิ่ม ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม การบริหารราชการก็ต้องการจัดระบบการบริหารจัดการที่เป็นการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมซึ่งการจะบรรลุผลได้ต้องสร้างวัฒนธรรมการบริหารจัดการภาครัฐที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยสามารถแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์และเชื่อมโยงระหว่างกันในสามมิติ ได้แก่ ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy- PD) การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance-PG) และการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation-PP)

2.4 แนวคิดนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร

นวัตกรรม (Innovation) คือ หมายถึงความคิด การปฏิบัติ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อน หรือเป็นการพัฒนาดัดแปลงมาจากของเดิมที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัยและใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น

เมื่อนำนวัตกรรมมาใช้จะช่วยให้การทำงานนั้นได้ผลดีมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงกว่าเดิม นวัตกรรมเป็นความคิดหรือการกระทำใหม่ๆ ในการบริหารยุคปัจจุบันก็เช่นกัน มีสิ่งที่เรียกว่า นวัตกรรมการบริหารเกิดขึ้นอยู่เสมอ เช่น Balanced Scorecard, KPI, Competency, Six sigma เป็นต้น นวัตกรรมเกษตรเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจโดยเฉพาะนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ไม่เพียงแต่ช่วยกระตุ้นการผลิตแต่ยังเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย การวิจัยและนวัตกรรมทำให้มูลค่าสินค้าเกษตรสูงขึ้น ด้วยการแปรรูป การบรรจุ การเก็บรักษา การจัดส่งและการจำหน่ายพืชผลหลังการเก็บเกี่ยวรวมไปถึงความปลอดภัยของอาหาร ดังนั้นการใช้นวัตกรรมเกษตรจึงเป็นการเร่งการเติบโตและการพัฒนาภาคเกษตรกรรมด้วยการผลิตที่มีประสิทธิภาพผ่านกระบวนการดังกล่าว ซึ่งท้ายที่สุดทุกชุมชนที่ผลิตสินค้าเกษตรย่อมมีฐานะที่ดีขึ้นตามไปด้วย องค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรและห่วงโซ่อุปทาน โดยการแบบบูรณาการวิถีเกษตรเข้า กับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และคำนึงถึงผลกระทบด้าน

สิ่งแวดล้อมทำให้การเกษตรสามารถขยายตัวได้กว้างขึ้น(นางพรทิพย์แก้วมูลคำ รองศาสตราจารย์ดร. โสภารัตน์จากรัฐมนตรี นายเจษฎา ณ ระนอง นางสาวจามรีจำปา, 2560)

2.4.1 ลักษณะของนวัตกรรม

1. นวัตกรรมใหม่อย่างสิ้นเชิง(Radical Innovation) หมายถึง ขบวนการเสนอสิ่งใหม่ที่ใหม่อย่างแท้จริง สู้สังคม โดยการเปลี่ยนแปลงค่านิยม, ความเชื่อ ตลอดจนระบบคุณค่าของสังคม อย่างสิ้นเชิง ตัวอย่างเช่น อินเทอร์เน็ต จัดว่าเป็นนวัตกรรมหนึ่งในยุคโลกข้อมูลข่าวสาร การนำเสนอ ระบบอินเทอร์เน็ต ทำให้ค่านิยมเดิมที่เชื่อว่า โลกข้อมูลข่าวสารจำกัดอยู่ในวงเฉพาะทั้งในด้านเวลา และสถานที่ นั้นเปลี่ยนไป อินเทอร์เน็ตเปิดโอกาสให้ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลไร้ขีดจำกัด ทั้งในด้านของเวลาและระยะทาง การเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้ ทำให้ระบบคุณค่าของข้อมูลข่าวสารเปลี่ยนแปลงไป บางคนเชื่อว่า อินเทอร์เน็ตจะเข้ามาแทนที่ระบบการส่งข้อมูลข่าวสารในระบบเดิมอย่างสิ้นเชิงในไม่ช้า เช่น ระบบไปรษณีย์ เป็นต้น
2. นวัตกรรมที่มีลักษณะคิดค้นสิ่งใหม่โดยการประยุกต์ใช้แนวคิดใหม่ซึ่งเป็นการสะสมการเรียนรู้อยู่ในบริบทของสังคมหนึ่งอยู่แล้ว เนื่องจากโลกาภิวัตน์ทำให้สังคมไร้ขอบเขตมากขึ้นมีความหลากหลายทางด้านสังคมวัฒนธรรมส่งผลให้นวัตกรรมมีการค้นพบใหม่อย่างต่อเนื่องในระดับนานาชาติมากกว่าที่จะเป็นนวัตกรรมใหม่โดยสิ้นเชิงสำหรับสังคมใดสังคมหนึ่ง

2.4.2 ประเภทของนวัตกรรม

1. นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) คือ การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นในเชิงพาณิชย์ให้ดีขึ้นหรือนวัตกรรมใหม่ของโลกหรือองค์กร นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ที่จับต้องได้เช่น รถยนต์รุ่นใหม่, ทีวีที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ส่วนผลิตภัณฑ์ที่จับต้องไม่ได้หรือการบริการ เช่น การท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์ธรรมชาติ เป็นต้น

2. นวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) คือ วิธีการผลิตสินค้าหรือบริการ โดยให้บริการในรูปแบบที่แตกต่างออกไปจากเดิม เช่น การผลิตแบบทันเวลาพอดี, การบริหารงานคุณภาพองค์กรรวม เป็นต้น

2.5 แนวคิดและทฤษฎีระบบการตลาด

ตลาด (Market) หมายถึง การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการของผู้ซื้อและผู้ขายกันอาจมีสถานที่หรือไม่มีก็ได้

การตลาด (Marketing) หมายถึง ระบบของการดำเนินงานทางธุรกิจทั้งหมดที่กำหนดขึ้นเพื่อวางแผนเกี่ยวกับการตั้งราคา การส่งเสริมการตลาด และการจำแนกแจกจ่ายผลิตภัณฑ์หรือบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า

2.5.1 หน้าที่การตลาด (Marketing Functions)

1. การทำหน้าที่ในการแลกเปลี่ยน (Exchanging Function) ได้แก่ หน้าที่ในการซื้อ (Buying) หน้าที่ในการขาย (Selling)
2. การทำหน้าที่ทางกายภาพ (Physical Function) ได้แก่ การแปรรูป (Processing) การเก็บรักษา (Storage) - การขนส่ง (Transportation)
3. การทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก (Facilitating Function) ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานสินค้า (Grading and Standardization) ด้านข่าวสารการตลาด (Marketing Intelligence) ด้านการเงิน (Financing) และด้านการรับภาระการเสี่ยงภัย (Risk Bearing)

2.5.2 ระบบการตลาด (Marketing System)

หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ของกิจกรรมทางเศรษฐกิจทุกชนิดในกระบวนการตลาด รวมทั้งความสัมพันธ์ของการบริการผู้ให้บริการและผู้รับบริการในตลาดระบบตลาด แบ่งเป็น 2 ระบบ

1. ระบบการตลาดแบบเข้าสู่ศูนย์กลาง (Centralize System) ได้แก่ ระบบตลาดสินค้าเกษตรที่มีแหล่งผลิตกระจัดกระจายถูกนำผลผลิตเข้ามาสู่ตลาดกลางเพื่อรวบรวมส่งโรงงานหรือส่งออก เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลังหรือยาง พารา เป็นต้น

2. ระบบการตลาดแบบกระจายออกจากศูนย์กลาง (Decentralize System) ได้แก่ ระบบตลาดสินค้าเกษตรที่มีแหล่งผลิตเฉพาะแห่ง เช่น ส้มโอ นครชัยศรี โดยที่ผลผลิตถูกกระจายไปยังผู้บริโภค ต่างถิ่น ทั้งภายในและภายนอกประเทศ

วิธีการตลาด (Marketing Channel) หมายถึง เส้นทางเคลื่อนย้ายผลผลิตจากแหล่งผลิตไปสู่ผู้บริโภคคนสุดท้าย วิธีการตลาดจะสามารถบ่งชี้ให้เห็นถึง กิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น การเก็บรวบรวม การแปรรูป การจำแนกจ่ายแจกในสินค้านั้นๆ ได้

2.5.3 ลักษณะสินค้าเกษตรกรรมและคนกลาง

1. ตลาดท้องถิ่น (Local Market) ที่หมายถึง ตลาดที่ตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งผลิตสินค้า จะมีขนาดเล็กและจำนวนมาก อาจมีสถานที่ไม่แน่นอน

2. ตลาดกลางระดับจังหวัด (Primary central market) หมายถึง ตลาดที่อยู่ในแหล่งผลิต แต่เป็นศูนย์กลางของจังหวัด การคมนาคม สะดวก มีขนาดใหญ่และสถานที่แน่นอน เป็นการรวบรวมสินค้าจากตลาดท้องถิ่นต่างๆมารวมไว้ที่ตลาดกลางนี้

3. ตลาดกลางปลายทาง (Secondary central market) หมายถึง ตลาดกลางขนาดใหญ่ มีผู้บริโภคจำนวนมาก ขายและส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ มีอำนาจการกำหนดราคาสูงกว่าตลาดอื่นๆโดยอิงราคาตลาดโลกซึ่งจะมีผลกระทบต่อตลาดต่างๆตลอดจนถึงเกษตรกรด้วย

2.5.4 การศึกษาปัญหาการตลาดสินค้าเกษตร

1. การศึกษาถึงหน้าที่การตลาด (Functional Approach) คือ การแลกเปลี่ยน ทางกายภาพ การอำนวยความสะดวก

2. กรณศึกษาในแง่สถาบัน (Institutional Approach) ได้แก่ พ่อค้า ตัวแทน ผู้ให้บริการ พ่อค้าแก๊งกำไร สถาบันหรือองค์กร

3. การศึกษาตามลักษณะโครงสร้างและพฤติกรรมของตลาด

3.1 ตลาดแข่งขันสมบูรณ์ (Perfectly Competitive Market)

3.2 ตลาดแข่งขันบอบไม่สมบูรณ์ (Imperfectly Competitive Market) คือ ตลาดผูกขาด (Monopoly Market) ตลาดผู้ขายน้อยราย (Oligopoly Market) ตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด (Monopolistic Competition Market)

4. การศึกษาตลาดสินค้าเฉพาะอย่าง (Commodity Approach) คือ เน้นเฉพาะสินค้าแต่ละชนิด เช่น ข้าว ข้าวโพด ไก่เนื้อ เน้นเป็นกลุ่มสินค้า เช่น ตลาดพืชไร่ผลไม้ปศุสัตว์

2.5.5 ปัญหาพื้นฐานทางการตลาดสินค้าเกษตร

1. คุณสมบัติสินค้าเกษตรเน่าเสียหายากในการควบคุมคุณภาพมาตรฐาน การผลิตสินค้าเกษตรขึ้น กับฤดูกาลธรรมชาติ ใช้ระยะเวลาในการปลูก – เก็บเกี่ยว ปริมาณการผลิตไม่แน่นอน ปัญหาเรื่องโรคแมลง

2. สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานทางการตลาด

3. ลักษณะความต้องการสินค้าเกษตร

2.5.6 แนวทางในการแก้ไขปัญหาการตลาดสินค้าเกษตร

1. สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น ถนน การสื่อสารการวิจัย

2. แหล่งรวบรวมผลผลิต

3. การขยายความต้องการสินค้าเกษตรทั้งภายในและต่างประเทศ

2.5.7 ปัจจัยที่มีผลต่อระบบการตลาดสินค้าเกษตร

1. การเปลี่ยนแปลงด้านการผลิต

2. ลักษณะการผลิตและการจำหน่ายของเกษตรกร

3. รสนิยมและความต้องการของผู้บริโภค

4. ทักษะและค่านิยมของผู้บริโภค

5. ลักษณะพิเศษของตลาดสินค้าบางชนิด

6. การแทรกแซงของรัฐบาล

7. การเปลี่ยนแปลงของระบบตลาด

2.6 งานวิจัย วิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาเกษตรเชิงนวัตกรรมเพื่อประสิทธิภาพในการส่งออก กรณีศึกษาการพัฒนาเกษตรใน จังหวัดราชบุรี ดังต่อไปนี้

กิตติวรรณ มะโนภักดิ์(2560) เรื่อง รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมต่อสถานการณ์ความไม่สงบในปัจจุบันกรณีศึกษา: ตำบลสุโขทัย อำเภอสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมาเกษตรกรมีส่วนร่วมในระดับปานกลางในการวางแผนการดำเนินงานโครงการ ส่งเสริมการเกษตร มีการเสนอแนวคิดวางแผนและตัดสินใจเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการเข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรจากเจ้าหน้าที่ส่วนรูปแบบ การส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมต่อสถานการณ์ความไม่สงบเกษตรกรยังคงให้ความสำคัญในระดับปานกลางกับระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบยั่งยืนโดยยังคงมีความต้องการให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรลงพื้นที่เพื่อรับทราบปัญหาต่างๆเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคิดว่าการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรกับภาครัฐจะทำให้ตกเป็นเป้าหมายของผู้ก่อความไม่สงบบ้างในส่วนน้อยอย่างไรก็ตามในส่วน ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรมีการปรับเปลี่ยนการปฏิบัติงานโดยมุ่งเน้นระบบส่งเสริมการเกษตรแบบยั่งยืนให้มากขึ้น เปิดโอกาสให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการวางแผนและนำเสนอแนวคิดในการดำเนินงานโครงการ และควรให้ความสำคัญกับสถานที่ที่เหมาะสมและปลอดภัย

ช่อมาลา มานะ และ อารวรรณ์ โอบาสพัฒนากิจ(2560) ศึกษาศักยภาพการจัดการตลาดผลิตผลทางการเกษตรของกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูนมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาด้านการจัดการตลาดผลิตผล วิเคราะห์ศักยภาพ และแนวทางการพัฒนาด้านการจัดการตลาดผลิตผลทางการเกษตรของกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้แนวคิด ทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด (4P's) มาใช้ในการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาและแนวทางการแก้ไข จาก การดำเนินงานวิจัยระหว่างปีเดือนสิงหาคม 2557-เดือนมีนาคม 2558 ด้านการจัดการตลาดผลิตผลทางการเกษตรของกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงที่ผ่านมาเห็นว่า เกษตรกรผลิตผลได้ดี แต่ขาดการจัดการตลาดผลิตผล ทางกรเกษตรที่เป็นระบบจึงได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการตลาดผลิตผลทางการเกษตรของกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง โดยการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าการจัดการผลิตผลทางการเกษตรควรได้รับการสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณและองค์ความรู้ อย่างต่อเนื่องและสร้างเครือข่ายภายในกลุ่ม โดย เทศบาลควรสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอ นักวิชาการควรเข้ามาช่วยเหลือกับกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง เช่น เกษตรตำบลหรือนักวิชาการเกษตรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญที่สามารถนำองค์ความรู้ที่มีมาพัฒนาศักยภาพให้กับ กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ และคอยส่งเสริมให้กลุ่มมีการดำเนินงานตามแผนงานที่วางไว้ และควรมีการสร้างเครือข่ายภายในกลุ่มซึ่งจะทำให้กลุ่มสามารถที่จะกำหนดมาตรฐานผลผลิตหรือราคาผลผลิตให้กับ

พ่อค้าคนกลางร้านค้าหรือตลาดชุมชน และผู้บริโภคได้อีกทั้งแม้ว่าทางกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงควรมีการจัดกิจกรรมการออมทรัพย์ของสมาชิกภายในกลุ่มเพื่อใช้เป็นเงินทุนสำหรับสมาชิกในการกู้ยืมในการซื้อปัจจัยการผลิต และขยายกิจกรรมทางการเกษตรของตนเองต่อไปเพื่อเป็นแรงผลักดันใน การเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน

รุ่งนภา ตรีแก้ว(2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยความสำเร็จในการนำนโยบายส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยสารพิษ ไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำคัญของนโยบายใน การส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยสารพิษของกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำ นโยบายการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยสารพิษ ของสำนักพัฒนาสังคมไปปฏิบัติเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการนำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติของสำนักพัฒนาสังคม มี4 ข้อได้แก่ 1) สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานครเป็นหน่วยงานที่มีความเหมาะสมในการนำนโยบายไปปฏิบัติ 2) บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน (เจ้าหน้าที่ส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรของสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร) มีความเหมาะสม มีความรู้ ความสามารถมีความเชี่ยวชาญด้านเกษตรเป็นอย่างดี 3) มีการสื่อสารภายในองค์กรของสำนักพัฒนาสังคมเป็น อย่างดี 4) ผู้บริหารฝ่ายการเมืองให้ความสำคัญในนโยบายการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยสารพิษแม้ไม่ใช่ อันดับต้นแต่พร้อมให้การสนับสนุนปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรครวมถึงผลกระทบจากการนำนโยบายเรื่อง การ ส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยสารพิษของสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานครไปปฏิบัติมี 4ข้อ ได้แก่

1) การขาดงบประมาณในการดำเนินโครงการ 2) จำนวนบุคลากรด้านการเกษตรของสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร ไม่เพียงพอ 3) เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบายไม่ค่อยชัดเจนและขาดการสื่อสารระหว่างองค์กร 4) ขาดการมีส่วนร่วมจากเกษตรกรและฝ่ายประชาสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1) กรุงเทพมหานครควรเร่งกำหนดเป้าหมายและความชัดเจนของนโยบาย2) กรุงเทพมหานครจำเป็นต้องเร่ง ทบทวนนโยบายการจัดสรรกำลังคนใหม่มีความเหมาะสมกับภารกิจของแต่ละหน่วยงาน 3) กรุงเทพมหานครควร มีการปรับแผนงานด้านการประชาสัมพันธ์ โดยต้องให้ความสำคัญกับงานทุกด้านไม่เฉพาะงานของผู้บริหารเท่านั้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ 1) สำนักพัฒนาสังคมเร่งสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรปลูกผักปลอดภัยสารพิษของ กรุงเทพมหานครมาเข้าร่วมโครงการให้มากขึ้น 2) สำนักพัฒนาสังคม เพิ่มอัตรากำลังโดยใช้วิธีจ้างเหมาบุคคล ภายนอกมาช่วยปฏิบัติงาน (Outsource) 3) สำนักพัฒนาสังคมต้องปรับกลยุทธ์การใช้จ่ายงบประมาณ โดยการปรับเกลี่ยจากโครงการที่ได้รับงบประมาณเป็นประจำทุกปีมาสนับสนุนภารกิจที่ไม่ได้รับงบประมาณ

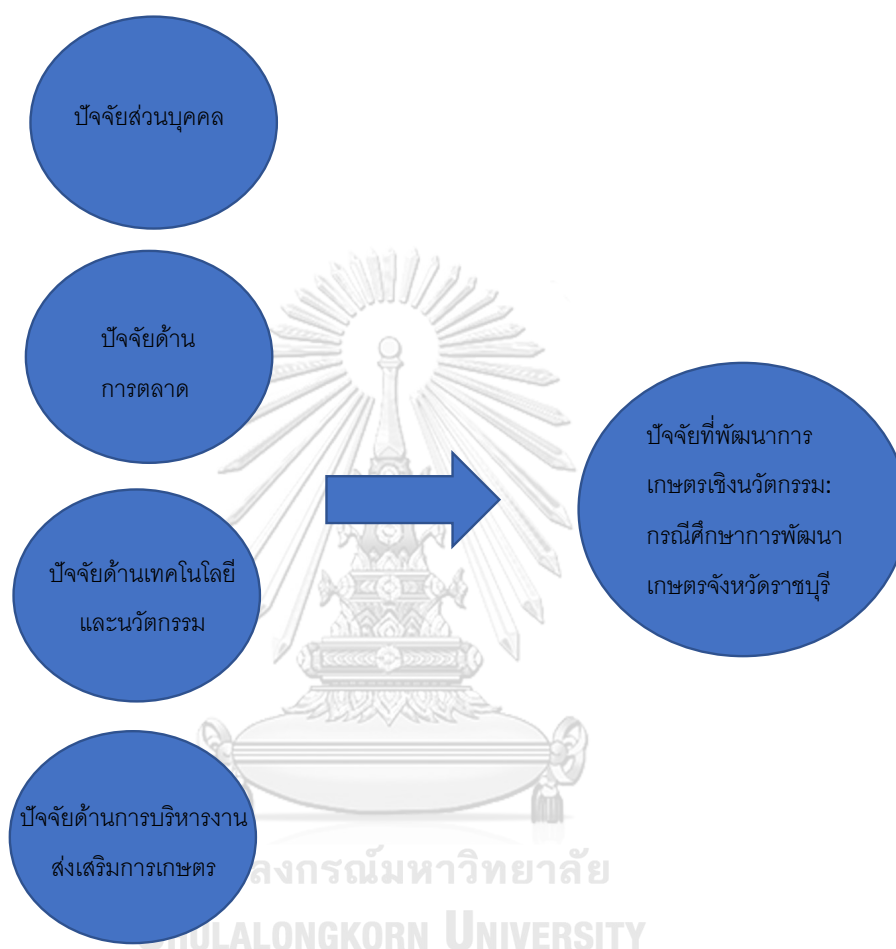
จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้วิจัยมีความเห็นว่างานศึกษาศึกษาคุณภาพการจัดการตลาด
 ผลิตผลทางการเกษตรของกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงตำบลป่าสัก ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้าน
 การจัดการตลาดผลิตผลทางการเกษตร ของกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง ผลการศึกษาคุณภาพการจัดการ
 ตลาดผลิตผลทางการเกษตรของกลุ่มเศรษฐกิจ พอเพียงได้ว่ามีปัญหา 4 ประเด็นคือด้านการผลิต
 การตลาด การเงินและด้านการบริหารจัดการองค์การผลิตผลผลิตที่กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงต้องมีความ
 หลากหลายและมีมาตรฐานของผลผลิตที่ออกสู่ตลาด ช่องทางจัดจำหน่ายการส่งเสริมการตลาด การ
 บริหารการเงินทุนหมุนเวียนบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล ให้มีศักยภาพองค์ความรู้พร้อมที่จะ
 ส่งเสริมเกษตรกรและวางแผนการดำเนินงานร่วมกับกลุ่มเกษตรกรเพื่อความเข้าใจในวัตถุประสงค์ที่
 ตรงกัน รูปแบบการส่งเสริมการตลาดที่เหมาะสมต่อสถานการณ์ความไม่สงบในปัจจุบันกรณีศึกษา:
 ตำบลสุโขทัย อำเภอสว่างวีระกูล จังหวัดสุโขทัย จากผลงานวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมเป็นเรื่อง
 สำคัญในการส่งเสริมการตลาด ซึ่งควรมีการเปิดโอกาสให้กลุ่มเกษตรกรมีส่วนร่วมมากขึ้นและการ
 ดำเนินงานการวางแผนงานของเจ้าหน้าที่ควรมี การปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์ความไม่สงบซึ่ง
 ควรมีการหารือร่วมกับกลุ่มเกษตรกรเพื่อให้การดำเนินงานมี ประสิทธิภาพ ปัจจัยความสำเร็จในการ
 นำนโยบายส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยสารพิษไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาสำนักพัฒนาสังคม
 กรุงเทพมหานครเป็นเรื่องของการศึกษาการนำนโยบายในการส่งเสริมการตลาดไป ปฏิบัติในมุมของ
 การดำเนินงานของภาครัฐ เจ้าหน้าที่ภาครัฐและการบริหารจัดการองค์ภาครัฐทำให้เราได้ทราบ ว่า
 จากกรณีศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้ทราบว่าสิ่งใดที่รัฐควรดำเนินการและสิ่งใดที่ควรคำนึงถึงหรือดำรง
 ดำเนินการแก้ไขเพื่อให้การนำนโยบายไปปฏิบัติเกิดผลสำเร็จสูงสุด

จากการงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสิ่งสำคัญหรือ ปัจจัยสำคัญที่ช่วยมีส่วนส่งเสริม
 การเกษตรคือการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมระหว่าง เกษตรกรและ
 เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่จะทำให้การส่งเสริมการตลาดเป็นรูปธรรมและมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ที่
 ตรงกันเพื่อให้การดำเนินงานราบรื่นเกิดผลประโยชน์สูงสุดร่วมกัน อีกทั้งปัจจัยด้านการจัดการ
 การตลาดอย่างเป็นระบบก็สำคัญยิ่งเนื่องจากการตลาดหมายถึงช่องทางการจำหน่ายเพื่อให้สิ่งที่เรา
 ส่งเสริมเกิดผลผลิตที่ดีแล้วก็ต้องมีการจำหน่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยแต่อย่างไรก็ดีทุกปัจจัยต้อง
 มีการศึกษาและปรับให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสังคมนั้นๆ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีมุมมองที่กว้างมากขึ้นในด้านกระบวนการและการจำหน่ายคือมองการ
 ส่งเสริมภาคการพัฒนาการเกษตรเชิงนวัตกรรมเพื่อประสิทธิภาพการส่งออกโดยมุ่งศึกษาเพิ่มเติมอีก
 ปัจจัยสำคัญอีกสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมภาคการเกษตรได้คือปัจจัยด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร
 จึงเกิดเป็นงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาเกษตรเชิงนวัตกรรม กรณีศึกษาการพัฒนาเกษตร
 ในจังหวัดราชบุรี

2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่สองจากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมได้นำเสนอแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อการวิจัย ในหัวข้อเรื่องปัจจัยที่พัฒนาการเกษตรเชิงนวัตกรรม: กรณีศึกษาการพัฒนาเกษตรในจังหวัดราชบุรีในมุมมองทางรัฐประศาสนศาสตร์มาบูรณาการร่วมกับการส่งเสริมการเกษตรเชิงนวัตกรรมซึ่งได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยโดยหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรมรวมถึงเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรมให้แก่บุคคล

คนที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้วิจัยจึงได้เลือกแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวข้างต้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3. รูปแบบการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่พัฒนาเกษตรเชิงนวัตกรรม: กรณีศึกษาการพัฒนาเกษตรในจังหวัดราชบุรี” ซึ่งการดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) โดยวิธีการวิจัยแบบโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Selection Interview) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

3.1.1 ปัจจัยเชิงสาเหตุหรือตัวแปรต้น (Independent Variables)

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาการประกอบอาชีพ

2. ปัจจัยด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางความคิดมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสู่เกษตรเชิงนวัตกรรม

3. ปัจจัยด้านระบบการตลาด ได้แก่ ระบบตลาดที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสู่เกษตรเชิงนวัตกรรม

4. ปัจจัยด้านการบริหารงานส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ การบริหารงานของภาครัฐที่ให้ภาคเอกชน ภาควิชาการและประชาชนเกษตรกรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาภาคการเกษตรให้มีประสิทธิภาพ

3.1.2 ลักษณะการทำเกษตรเชิงนวัตกรรมได้แก่ การพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรม

3.2 กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

3.2.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มเกษตรกรอัจฉริยะต้นแบบที่ขึ้นทะเบียนในจังหวัดพื้นที่จังหวัดราชบุรี และคณะกรรมการบริหารศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม Agritech and Innovation Center (AIC) จังหวัดราชบุรี

3.2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มแรกคือ กลุ่มเกษตรกรอัจฉริยะต้นแบบที่ได้รับรางวัลGAPจำนวน3คน และยังไม่ได้รับรางวัลGAP จำนวน3คน กลุ่มที่สอง คณะกรรมการบริหารศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรมจำนวน4คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาปัจจัยที่พัฒนาเกษตรเชิงนวัตกรรม: กรณีศึกษาการพัฒนาเกษตรในจังหวัดราชบุรี

แบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview Protocol) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ 2 ชุด ชุดแรกสำหรับคณะกรรมการบริหารศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรมจำนวน 4 คนเกี่ยวกับแนวทางการทำงาน และปัญหาที่เกิดขึ้นรวมถึงแนวทางแก้ปัญหาของเจ้าหน้าที่ภาครัฐของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม การนำนโยบายไปปฏิบัติและระบบตลาดในการส่งเสริมการเกษตรเชิงนวัตกรรม ชุดที่สองสำหรับกลุ่มเกษตรกรอัจฉริยะต้นแบบที่ได้รับรางวัล GAP จำนวน 5 คน และยังไม่ได้รับรางวัล GAP จำนวน 4 คนโดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยที่พัฒนาเกษตรเชิงนวัตกรรมในกรณีศึกษาการพัฒนาเกษตรในจังหวัดราชบุรี

3.4 ขั้นตอนและวิธีในการเก็บข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพมีวิธีการดำเนินการดังนี้
ขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย โดยแนบกำหนดการนัดหมายที่จะไปสัมภาษณ์สำหรับการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์รายบุคคล เพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยจากนั้นผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์ ให้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งสองกลุ่มที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญรวมจำนวนทั้งสิ้น 10 คนล่วงหน้าก่อนวันที่นัดสัมภาษณ์ จากนั้นได้ลงเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Selection Interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview) โดยทำการสัมภาษณ์เป็นเวลา 1 ชั่วโมง ต่อ 1 คน

3.5 การประเมินเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ทางผู้วิจัยได้จัดทำแบบสัมภาษณ์ขึ้นเองโดยศึกษาจากทฤษฎี แนวความคิด จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์โดยได้ทำการตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ก่อนการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อเก็บข้อมูล

3.6 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ได้รับข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับการตอบครบถ้วนสมบูรณ์แล้วทางผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยสรุปความ ดังนี้

3.6.1 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Quantitative Method)

1. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล
2. จำแนกและจัดระบบข้อมูลนำข้อมูลที่ได้นำมาจำแนกและจัดหมวดหมู่ออกให้เป็นระบบ
3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความนำข้อมูลที่ได้จากเหตุการณ์ต่างๆมาวิเคราะห์เพื่อหาสรุป
4. นำเสนอข้อมูลเป็นข้อความแบบบรรยาย

บทที่ 4

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

4.1 ผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์รายบุคคลแบบกึ่งโครงสร้างกับเกษตรกรอัจฉริยะ ต้นแบบของจังหวัดราชบุรีที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานเกษตรจังหวัดซึ่งแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรก คือกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับรางวัลGAPจำนวน5คน กับกลุ่มเกษตรกรที่ยังไม่ได้รับรางวัลGAPจำนวน4คน โดยแบ่งประเด็นการศึกษาเป็น4ประเด็นสำคัญตามกรอบการวิจัยดังนี้

ประเด็นที่1 ปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านเพศ อายุ การศึกษารายได้ที่แตกต่างกันมีผลช่วยส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรม

ประเด็นที่2 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมมีผลช่วยส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรม

ประเด็นที่3 ปัจจัยด้านระบบการตลาดมีผลช่วยส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรม

ประเด็นที่4 ปัจจัยด้านการบริหารงานส่งเสริมการเกษตร มีผลช่วยส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรม

จากประเด็นการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านเพศ อายุ การศึกษารายได้ที่แตกต่างกัน ปัจจัยด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ปัจจัยด้านระบบการตลาด ปัจจัยด้านการบริหารงานส่งเสริมการเกษตรมีผลช่วยส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรมโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1.1 เกษตรกรที่ได้รับรางวัลGAP

ปัจจัยส่วนบุคคล

กลุ่มเกษตรกรอัจฉริยะต้นแบบที่ได้รับรางวัล GAPที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักนั้นประกอบด้วย ผู้ที่ทำสวนมะพร้าว ไร่สับปะรด ทำเกษตรผสมผสาน โดยได้มีการคิดนวัตกรรมใหม่เพื่อพัฒนาสินค้าและขั้นตอนการทำงานรวมถึงนำเทคโนโลยีมาใช้โดยกล่าวว่าการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมใหม่ๆมาใช้จะทำให้ลดต้นทุนการผลิตและทำงานง่ายมากขึ้น ตัวอย่างเช่นมีการคิดค้นการคัดแยกขนาดของมะพร้าว เพื่อให้ได้ขนาดเป็นมาตรฐานตรงตามความต้องการของกลุ่มลูกค้าเพื่อเพิ่มมูลค่าเพิ่มจากคุณภาพและความใส่ใจ รวมถึงนำเทคโนโลยีการเกษตรมาใช้เพื่อความแม่นยำและลดต้นทุนแรงงาน ซึ่งเกษตรกรกลุ่มนี้มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในทุกๆขั้นตอนของการทำงานทั้งผลิต แปรรูป ขนส่ง และการจำหน่าย จากการทำการเกษตรแบบเดิมสู่การทำการเกษตรเชิงนวัตกรรมโดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้และรวมกลุ่มกันนั้นช่วยสามารถลดต้นทุนการผลิตหรือสร้างผลกำไรมาขึ้นกว่าเดิม

มากเช่นเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลหลักที่ทำสวนมะพร้าวกล่าวว่าจากเดิมมีค่าใช้จ่ายของปุ๋ยเคมีกระสอบละ 800-1000บาท แต่ถ้ามีการวัดค่าดิน รู้ความเป็นกรดต่างของดินและเปลี่ยนมาทำปุ๋ยเองที่ใช้ร่วมกันก็สามารถลดค่าใช้จ่ายจากเดิมมาได้ประมาณ300-400บาท

ปัจจัยด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรมาใช้ช่วยลดต้นทุนได้มากและช่วยให้การทำงานง่ายขึ้นใช้ระยะเวลาน้อยลงรวมถึงผลผลิตมีประสิทธิภาพมากขึ้นทำให้เกษตรกรมีโอกาสทางการจำหน่ายมากขึ้นสินค้าเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ การเพิ่มองค์ความรู้ในการนำเทคโนโลยีมาใช้กับการเกษตรส่วนใหญ่เกิดมาจากเราคิดสังเกตและค้นคว้าเองแต่ก็ควรมีการส่งเสริมจากภาครัฐเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกษตรกรควรรู้ในสิ่งที่จำเป็น สำหรับอุปสรรคสำคัญของการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรมาใช้คือขาดเรื่ององค์ความรู้เมื่อไม่มีความรู้ในเรื่องนี้จึงทำให้มองไม่เห็นข้อดีหรือสิ่งที่เป็นประโยชน์อีกทั้งยังมองว่าค่าใช้จ่ายเยอะน่าจะไม่คุ้มทุนดังนั้นเรื่องค่าใช้จ่ายจึงเป็นอุปสรรคต่อมา ภาครัฐจึงควรมีการส่งเสริมให้เขาลองหรือเห็นภาพมีความรู้ที่ชัดเจนมากขึ้นเมื่อมองเห็นถึงความเป็นไปได้ทำแล้วสำเร็จถึงจะทำ ต้องเริ่มให้เขาก่อนกระตุ้น เปรียบเทียบให้เห็นภาพมากขึ้น เกษตรกรไม่กล้าใช้ไม่กล้าเปลี่ยนเพราะไม่มีความรู้มองไม่เห็นข้อดี แล้วเป็นเรื่องที่มีค่าใช้จ่ายไม่กล้าเปลี่ยนเองง่ายเอาสะดวก เช่นเกษตรกรที่ทำกล้วยและมะพร้าวมีการทำ QR codeติดไว้กับต้นกล้วยและต้นมะพร้าวทุกต้นเพื่อเก็บข้อมูลการดูแลและผลผลิตของต้นนั้นๆเมื่อจำหน่ายผลผลิตออกสู่ตลาดก็สามารถให้ข้อมูลต่างๆแก่ผู้บริโภคได้รวมถึงเช็คข้อมูลย้อนกลับได้กรณีมีปัญหาหรือต้องการตรวจสอบข้อมูล

ปัจจัยด้านระบบการตลาด

การสนับสนุนส่งเสริมตลาดท้องถิ่นมีความสำคัญกับบางกลุ่มดังนั้นควรมีการสำรวจความต้องการของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่เพราะเบื้องต้นตลาดท้องถิ่นช่วยให้เกษตรกรรายย่อยได้จัดจำหน่ายเองแต่ถ้าจะให้มีการเกิดประโยชน์มากขึ้นควรมีการกระจายการจัดจำหน่ายสินค้าในตลาดท้องถิ่นแต่ละที่มีสินค้าที่หลากหลายและสินค้าต่างพื้นที่ด้วยเพราะต้องระวังเรื่องกลิ่นตลาดในสินค้าท้องถิ่นเดียวกัน ภาครัฐควรมีส่วนช่วยเพิ่มโอกาสและขยายช่องทางการจัดจำหน่ายให้แก่เกษตรกรเช่น การเปิดตลาดที่เป็นของเกษตรกรที่รองรับสินค้าของเกษตรกรได้โดยมีภาครัฐสนับสนุนเป็นต้น การส่งเสริมองค์ความรู้ทางการเกษตร(มาตรฐานสินค้า ราคาสินค้า ระดับความต้องการของตลาด เป็นต้น) ส่งผลกระทบต่อผลผลิตเนื่องจากการส่งเสริมองค์ความรู้เรื่องมาตรฐาน ราคา และระดับความต้องการของสินค้าเป็นเรื่องสำคัญและเป็นประโยชน์มากสำหรับเกษตรกรเพราะเกษตรกรจะทำปฏิกไปอย่างเดียวไม่ได้สนใจเรื่องพวกนี้ไม่ได้ เราปลูกอะไรต้องรู้ว่ากลุ่มลูกค้าเราอยู่ที่ไหนบ้าง ตลาดของเราอยู่ที่ไหน ต้องการอะไรเพราะเราจะได้มาบริหารจัดการการทำเกษตรของเรา เมื่อเรามีตลาดที่ชัดเจนแล้วเราก็สามารถทำงานได้ถูกต้องและขยายได้ต่อเนื่อง แต่ถ้าเราเห็นอุปสรรคหรือสังคมโลกและตลาด

เปลี่ยนไปเราก็จะได้หาช่องทางการปรับเปลี่ยน ดังนั้นการส่งเสริมเรื่องนี้สำคัญ และเกษตรกรก็ต้องศึกษาเรื่องพวกนี้เองด้วยให้ทันโลก ตลาดต่างประเทศถือว่าเป็นโอกาสและเป้าหมายของเกษตรกรไทยเพราะปัจจุบันไทยไม่วางแผนเรื่องการทำเกษตรแบบโซนนิ่งปลูกตามๆกันหมด สินค้าก็จะล้นตลาดของก็ไม่มีคุณภาพ ภาครัฐมีส่วนสำคัญมากในการส่งเสริมการตลาดต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นเรื่องของชุดเกษตรชุดพาณิชย์ต้องประชาสัมพันธ์หาพันธมิตรหรือเจรจาสัญญาการค้าให้เกษตรกรไทย ในการส่งออกสินค้าไปต่างประเทศนั้นมีอุปสรรคเรื่องของขั้นตอนเกษตรกรยังขาดองค์ความรู้เรื่องการส่งออกและไม่เก่งภาษาอังกฤษ ภาครัฐที่สนับสนุนช่วยเหลือเรื่องนี้ช่วยเรื่องภาษาในการเจรจารวมถึงองค์ความรู้ต่างๆ

ปัจจัยด้านการบริหารงานส่งเสริมการเกษตร

การบริหารงานที่เปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมสะท้อนปัญหาและความคิดเห็นถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาและส่งเสริมการเกษตรได้อย่างมากและตรงจุด เนื่องจากเกษตรกรเองเขาเองก็มีองค์ความรู้และปัญหาที่เจอสะท้อนไปหาคนอื่นได้ บางเรื่องเป็นเรื่องที่คนอื่นทำไม่ได้เขาสามารถที่จะสะท้อนได้ดังนั้นการรับฟังเกษตรกรถือเป็นเรื่องสำคัญมากเพราะจะได้รู้ปัจจัย ฐานการทำงานลดต้นทุนหรือการพัฒนาได้ตรงเพื่อให้มันตรงจุดเพื่อจะได้พัฒนาร่วมด้วยช่วยกัน รวมถึงการเปิดโอกาสให้เกษตรกรในแต่ละพื้นที่ที่มีส่วนในการวางแผนและดำเนินงานในการพัฒนาการเกษตรร่วมกับภาครัฐมีความสำคัญมากเนื่องจากในแต่ละพื้นที่ก็จะมี ความแตกต่างกัน ในหลายๆเรื่องเช่นทักษะความชำนาญในการทำการเกษตร ปัญหาสภาพพื้นที่ รวมถึงความต้องการในการผลิต ดังนั้นการให้ตัวแทนในแต่ละพื้นที่ได้มีส่วนช่วยวางแผนและพัฒนาจะช่วยส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่นั้นๆ พัฒนาได้อย่างต่อเนื่องและเหมาะสมตรงตามความต้องการของเกษตรกร สำหรับปัจจุบันมีส่งเจ้าหน้าที่มาสำรวจและให้คำแนะนำการทำเกษตรให้แก่เกษตรกรแต่ระดับความถี่ที่เกษตรกรเห็นว่าเหมาะสมและจะส่งผลดีต่อภาคการเกษตรคือสม่ำเสมอทุกเดือนเนื่องจากจะได้ทราบพัฒนาการการทำงาน of เกษตรกรความก้าวหน้าในแต่ละเรื่องและช่วยแก้ไขปัญหาได้ทันเวลาเมื่อเกิดปัญหา การฝึกอบรมเพิ่มองค์ความรู้ใหม่ๆในการทำการเกษตรให้แก่เกษตรกรมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นระยะแต่ยังขาดความต่อเนื่องและเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานเพื่อเกิดการพัฒนแบบครบวงจรซึ่งองค์ความรู้เป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นภาครัฐควรให้การส่งเสริมแต่เกษตรกรหนึ่งคนจะทำงานได้ครบวงจรและประสบความสำเร็จได้นั้นต้องมีหลายองค์การของภาครัฐมาช่วยกันส่งเสริมทั้งกรมวิชาการ กรมเกษตร อุตสาหกรรมและพาณิชย์ ถ้าไม่ช่วยกันบูรณาการทำงานร่วมกันเกษตรกรคนนั้นก็จะไม่พัฒนาอย่างต่อเนื่องและประสบความสำเร็จ เกษตรกรจะยึดคำแนะนำหรือเข้าร่วมอบรมเพิ่มองค์ความรู้กับกรมเดียวไม่ได้เกษตรกรจะประสบความสำเร็จต้องเชื่อมโยงและประยุกต์เองในฐานะผู้ปฏิบัติ อีกทั้งต้องแสวงหาความรู้ด้วยตัวเองและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่นด้วย

4.1.2 เกษตรกรที่ไม่ได้รางวัลGAP

ปัจจัยส่วนบุคคล

กลุ่มเกษตรกรอัจฉริยะต้นแบบที่ไม่ได้รับรางวัล GAPแต่ได้รับรางวัลอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักนั้นประกอบด้วย ผู้ที่ทำสวนมะพร้าว ทำเกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์นั้นมีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในบางขั้นตอนเนื่องจากถ้าใช้มากมองว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายที่จะมากขึ้นได้ซึ่งไม่เหมาะสมกับขนาดธุรกิจแต่มองว่าการทำการเกษตรที่ดีมีคุณภาพไม่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาก เมื่อประหยัดเรื่องค่าใช้จ่ายก็ทำให้ต้นทุนการผลิตไม่สูง

ปัจจัยด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรมาใช้ช่วยลดต้นทุนได้มากและช่วยให้การทำงานผลผลิตมีประสิทธิภาพมากขึ้นแต่ด้วยเรื่องค่าใช้จ่ายของเทคโนโลยีบางอย่างกับนวัตกรรมใหม่ๆที่คิดมีค่าใช้จ่ายต้นทุนการใช้จึงยังคงมีข้อจำกัดในการใช้อยู่และต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับขนาดธุรกิจหรือปริมาณงาน การเพิ่มองค์ความรู้ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเกษตรส่วนใหญ่เกิดมาจากควรมีการส่งเสริมจากภาครัฐและเอกชนให้เกษตรกรควรรู้ในสิ่งที่จำเป็นและเพิ่มโอกาสทางการจำหน่ายมากขึ้นเพราะอุปสรรคสำคัญของการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรมาใช้คือเรื่ององค์ความรู้และค่าใช้จ่ายที่จะเพิ่มขึ้น

ปัจจัยด้านระบบการตลาด

การสนับสนุนส่งเสริมตลาดท้องถิ่นไม่สำคัญมากเนื่องจากในท้องถิ่นนั้นๆก็มีความชำนาญและมีสินค้าประเภทเดียวกันเป็นส่วนใหญ่อาจทำให้เกิดเรื่องสินค้าประเภทเดียวกันในตลาดไม่มีผู้ซื้อ ดังนั้นควรมีการสำรวจความต้องการของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ควรส่งเสริมตลาดกลางที่ให้เกษตรกรในแต่ละพื้นที่ร่วมกันนำสินค้าในแต่ละท้องถิ่นมาจำหน่ายมีการกระจายสินค้าในตลาดท้องถิ่นทำให้สินค้ามีความหลากหลายและผู้ซื้อก็จะมากขึ้นด้วยราคาสินค้าก็ไม่เกิดการผูกขาด ดังนั้นภาครัฐควรมีส่วนช่วยเพิ่มขยายช่องทางการจัดจำหน่ายให้แก่เกษตรกร การส่งเสริมองค์ความรู้ทางการเกษตร(มาตรฐานสินค้า ราคาสินค้า ระดับความต้องการของตลาด เป็นต้น) ภาครัฐควรร่วมกับภาคเอกชนในการส่งเสริม เนื่องจากปัจจุบันการส่งเสริมกับเกษตรกรในส่วนนี้ยังน้อยมากทั้งที่เป็นเรื่องสำคัญและส่งผลกระทบต่อผลผลิตอย่างมากแต่ไม่ส่งเสริมในเรื่องนี้เกษตรกรก็จะทำปฏิกิริยาตามกันไปอย่างเดียวในทางกลับกัน ถ้าเกษตรกรได้รับการส่งเสริมเพิ่มองค์ความรู้เรื่องนี้มากขึ้นสม่ำเสมอก็จะทำให้เขามีเป้าหมายที่ชัดเจนรู้ว่าตลาดต้องการอะไรเกษตรกรก็จะได้มีการวางแผนการทำงานได้ถูกต้องเพื่อสินค้าออกมามีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของตลาด ตลาดต่างประเทศถือว่าเป็นโอกาสของเกษตรกรไทยภาครัฐมีส่วนสำคัญมากในการส่งเสริมการตลาดต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นประชาสัมพันธ์ช่วยมีเจ้าหน้าที่ที่ดูแลเจรจาสัญญาการค้าให้เกษตรกรไทยเพิ่มความรู้เรื่องขั้นตอนเกษตรกรเพราะเกษตรกร

มีความพร้อมความเชี่ยวชาญในการผลิตอยู่แล้วแต่ยังขาดองค์ความรู้ในส่วนนี้อยู่มากทำให้เป็นอุปสรรคในปัจจุบัน

ปัจจัยด้านการบริหารงานส่งเสริมการเกษตร

การบริหารงานที่เปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมสะท้อนปัญหาและความคิดเห็นถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาและส่งเสริมการเกษตรมากเนื่องจากเกษตรกรมีความรู้ที่ลึกซึ้งในเรื่องการทำงานด้านการเกษตรทั้งปัญหาและแนวทางการพัฒนาการทำงานดังกล่าวนี้ การให้เกษตรกรในแต่ละพื้นที่ได้มีส่วนร่วมช่วยวางแผนและพัฒนาซึ่งจะทำให้การพัฒนาและแก้ปัญหาต่างๆตรงจุดมากขึ้น สำหรับปัจจุบันมีส่งเจ้าหน้าที่มาสำรวจและให้คำแนะนำการทำเกษตรให้แก่เกษตรกรแต่ระดับความถี่ยังไม่สม่ำเสมอ ควรมีการแจ้งตารางแผนงานให้เกษตรกรทราบกรณีเกิดอุปสรรคควรมีการวางแผนถึงการแก้ปัญหาเช่นเหตุการณ์โรคระบาดโควิด-19ในปัจจุบันก็ทำให้การดำเนินงานของภาครัฐเปลี่ยนไปควรมีการปรับเปลี่ยนให้ทันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นรวมถึงมีบูรณาการทำงานร่วมกันของกระทรวงและกรมต่างๆก็จะทำให้เกษตรกรเข้าถึงง่ายและเกิดประโยชน์สูงสุด

4.1.3 เจ้าหน้าที่ภาครัฐ (คณะกรรมการบริหารศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม Agritech and Innovation Center (AIC) จังหวัดราชบุรี)

นโยบายการเกษตรตอนนี้เปิดโอกาสและมีช่องทางให้เกษตรกรเข้าถึงมากขึ้นมีการนำเทคโนโลยีมาช่วยแต่ควรมีโครงการที่ช่วยกระตุ้นให้เกษตรกรได้เรียนรู้จากองค์ความรู้จากผู้ประสบความสำเร็จและฝ่ายวิชาการ การที่เกษตรกรจะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องแสวงหาความรู้เพิ่มเติมในสิ่งที่เกษตรกรต้องการด้วยตนเองด้วยภาครัฐมีหน้าที่ช่วยกระตุ้นสิ่งที่คุณทำอย่างไรให้คุณทำได้ดีกว่าเดิมมีรายได้มากกว่าเดิมทำให้สินค้าออกสู่ตลาดสาละมมากขึ้น ปัจจุบันมีการอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรควรมีโครงการเวทีเสวนากันมากกว่าการอบรมให้ความรู้ การคุยกับเกษตรกรให้เกษตรกรได้คิดได้เห็นและเลือกทำ เช่นคนร้อยคนไม่ได้ทำเหมือนกันทั้งหมดความพร้อมความรู้ไม่เท่ากันดังนั้นการส่งเสริมต่างกัน ดังนั้นควรมีการซักถามหรือพูดคุยแลกเปลี่ยนเพื่อรู้ให้มากกว่าก่อนที่จะมีการฝึกอบรม เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนได้อย่างรวดเร็ว ตอนนี้ที่ติดอยู่แล้วและคิดว่ามาถูกทางแล้วก็คือโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)และแปลงใหญ่ นโยบายดีแต่การปฏิบัติภาครัฐเองก็ต้องมีการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดผลมากขึ้น ภาครัฐต้องให้ความร่วมมือและเข้าถึงง่าย อบรม ผู้ใหญ่บ้าน ราชการท้องถิ่นสำคัญมากในการช่วยส่งเสริมเกษตรแต่ปัจจุบันไม่ค่อยทำสนใจเรื่องอื่นปัจจุบันเกษตรกรมีการปรับตัวใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมมากขึ้นมีโดยนำมาใช้เพื่อลดแรงงานลดเวลาลดต้นทุนทำงานง่ายขึ้นแต่การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นดังนั้นการนำมาใช้ต้องคำนึงถึงความพร้อมและกำลังของแต่ละบุคคลด้วย แต่เกษตรกรยังปรับตัวไม่ทันเรื่องการตลาดสมัยก่อนซื้อขายผ่านคนกลาง ปัจจุบันมีออนไลน์และซื้อขายกันถึงสวนตรงนี้เกษตรกรต้องปรับตัว

4.2 อภิปรายผล

จากประเด็นสำคัญสำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับปัจจัยที่พัฒนาการเกษตรเชิงนวัตกรรม: กรณีศึกษาการพัฒนาเกษตรในจังหวัดราชบุรี การวิเคราะห์และการตีความข้อมูลวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาและพรรณนาถึงประเด็นการวิจัย ช้องต้นถึงประเด็นการวิจัยก็ดูสำคัญที่ผู้ให้ข้อมูลให้ไว้โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบและประเมินคุณภาพของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างรายบุคคล
2. แยกประเภทของข้อมูลจำแนกและจัดระเบียบข้อมูลออกเป็นชุดคำตอบที่ชัดเจน เพื่อตอบคำถามในแต่ละประเด็นของวัตถุประสงค์และคำถามในการวิจัย
3. ตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้องของคำตอบในแต่ละประเด็นของข้อมูลที่ได้รับมาเพื่อ การวิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ตรงตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ให้มากที่สุด

4.2.1 ตาราง 1 กลุ่มเกษตรกรได้รับรางวัลGAP

ปัจจัยที่พัฒนา การเกษตรเชิง นวัตกรรม	ระดับความสำคัญของปัจจัยที่พัฒนาการเกษตรเชิงนวัตกรรม: กรณีศึกษาการพัฒนาเกษตรในจังหวัดราชบุรี			
	ความสำคัญมากที่สุด	ความสำคัญมาก	ความสำคัญปานกลาง	ความสำคัญน้อย
ปัจจัยส่วนบุคคล				√
ปัจจัยเทคโนโลยี และนวัตกรรม		√		
ปัจจัยตลาด	√			
ปัจจัยการ บริหารงานส่งเสริม การเกษตร			√	

จากข้อมูลการสัมภาษณ์สรุปได้ดังตาราง 1.1 คือ กลุ่มเกษตรกรได้รับรางวัลGAP มีความเห็นว่าปัจจัยการตลาดเป็นเรื่องสำคัญมากที่สุดต้องทำให้ตลาดนำการผลิต ไม่ใช่ผลิตแล้วไม่มีคนซื้อต้องมานั่งหาลูกค้าเราควรทำในสิ่งที่ตลาดต้องการ และในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้น การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้กับการเกษตรถือเป็นเรื่องสำคัญมากที่ต้องใช้ในการพัฒนาสร้างความแตกต่าง ลดต้นทุนการผลิตรวมถึงทำให้กระบวนการทำงานในขั้นตอนต่างๆง่ายและรวดเร็วขึ้นดังนั้นปัจจัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมจึงมีความสำคัญมาก ปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงมาคือปัจจัยเรื่องการบริหารงานส่งเสริมการเกษตรก็ ภาครัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีการบูรณาการร่วมกันในการส่งเสริม

ถึงจะพัฒนาเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยที่มีผลน้อยที่สุดคือปัจจัยส่วนบุคคลเพราะการทำการเกษตรไม่มีข้อจำกัดส่วนบุคคลและในปัจจุบันก็มีการส่งเสริมYong Smart Famerเป็นต้นและปัจจุบันก็คนรุ่นใหม่ทุกเพศและหลายๆอาชีพมาทำการเกษตรมากขึ้น

4.2.2 ตารางที่ 2 กลุ่มเกษตรกรที่ยังไม่ได้รับรางวัลGAP แต่ได้รางวัลรับรองมาตรฐานอื่นๆ

ปัจจัยที่พัฒนา การเกษตรเชิง นวัตกรรม	ระดับความสำคัญของปัจจัยที่พัฒนาการเกษตรเชิงนวัตกรรม: กรณีศึกษาการพัฒนาเกษตรในจังหวัดราชบุรี			
	ความสำคัญมากที่สุด	ความสำคัญมาก	ความสำคัญปานกลาง	ความสำคัญน้อย
ปัจจัยส่วนบุคคล				√
ปัจจัยเทคโนโลยี และนวัตกรรม			√	
ปัจจัยตลาด	√			
ปัจจัยการ บริหารงานส่งเสริม การเกษตร			√	

จากข้อมูลการสัมภาษณ์สรุปได้ดังตาราง1.2 คือ กลุ่มเกษตรกรที่ยังไม่ได้รับรางวัลGAP แต่ได้รางวัลรับรองมาตรฐานอื่นๆนั้นมีความเห็นเหมือนกับกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับรางวัลGAPคือปัจจัยที่จะช่วยพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรมมากที่สุดคือปัจจัยด้านการตลาดกล่าวคือถ้ามีตลาดหรือมีความต้องการของผู้ซื้อเกษตรกรในฐานะผู้ผลิตทำการพัฒนาการเกษตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ทำแล้วต้องจำหน่าย ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลถือว่าส่วนน้อยเพราะปัจจุบันมีเกษตรกรหลายรุ่นหลากหลายเพศและระดับการศึกษามาทำเกษตรโดยใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมกันมากขึ้น

ในส่วนของปัจจัยปัจจัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมและปัจจัยการบริหารงานส่งเสริมการเกษตรนั้นมีมุมมองความคิดที่ต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับรางวัลGAPโดยให้ความสำคัญกับเรื่องของการบริหารงานส่งเสริมของภาครัฐมากกว่าเรื่องเทคโนโลยีและนวัตกรรมซึ่งรัฐควรเอามาช่วยส่งเสริมองค์ความรู้และแนวทางการพัฒนาให้แก่เกษตรกรแบบครบวงจรให้ได้ดีกว่าส่วนเรื่องเทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นเรื่องการต่อยอดที่ต้องปรับและนำมาใช้ตามขนาดธุรกิจ

4.2.3 คณะกรรมการบริหารศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม Agritech and Innovation Center (AIC) จังหวัดราชบุรี

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการบริหารศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม Agritech and Innovation Center (AIC) จังหวัดราชบุรี จำนวน 4 คน คือ เกษตรและสหกรณ์จังหวัด เกษตรจังหวัด ประธานหอการค้า ประธานศูนย์การพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพการเกษตร ในประเด็นคำถามเรื่อง เทคโนโลยีและนวัตกรรม การตลาด การบริหารงานภาครัฐ สรุปได้ดังนี้ ทุกท่านมองว่าภาคการเกษตร เป็นเรื่องสำคัญที่ทุกภาคส่วนต้องบูรณาการและช่วยกันส่งเสริมพัฒนาโดยต้องช่วยเกษตรกรในเรื่องการตลาดเพื่อเกษตรกรผลิตสินค้าได้ตรงความต้องการของตลาด ในปัจจุบันนี้เรื่องเทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยเกษตรกรได้มากในการพัฒนาการเกษตรทั้งเรื่องการลงทุนการผลิต ลดความยุ่งยากในการทำงานรวมถึงเพิ่มโอกาสในการจำหน่ายด้วย ซึ่งเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เกษตรจังหวัดและประธานหอการค้ามองว่าการเพิ่มองค์ความรู้และปรับแนวคิดของเกษตรกรเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญด้วยแต่ประธานศูนย์การพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพการเกษตรมองว่าควรมีการทำให้เกษตรกรเห็นภาพและส่งเสริมการปฏิบัติในพื้นที่

บทที่ 5

บทสรุป

5.1 สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับการออกแบบการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่พัฒนาการเกษตรเชิงนวัตกรรม: กรณีศึกษาการพัฒนาเกษตรในจังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรมและเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรมโดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research)ด้วยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างรายบุคคลจากผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ กลุ่มเกษตรกร โดยแบ่งเป็นเกษตรกรอัจฉริยะต้นแบบที่ได้รับรางวัล GAP จำนวน 5 คน เกษตรกรอัจฉริยะต้นแบบที่ไม่ได้รับรางวัล GAP จำนวน 4 คน และกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐคือคณะกรรมการบริหารศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรมจำนวน 4 คน

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุญาตเพื่อทำการเข้าสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลโดยวิธีเก็บข้อมูลด้วยตนเองสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นรายบุคคลด้วยประเด็นคำถามในประเด็นตามกรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วย 4 ปัจจัยคือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ปัจจัยด้านระบบการตลาด และปัจจัยด้านการบริหารงานส่งเสริมการเกษตรมีผลช่วยส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรมซึ่งชุดคำถามการสัมภาษณ์แบ่งออกเป็นสองชุดได้แก่ เกษตรกรและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

5.2 สรุปผลการศึกษา

การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรมาใช้ช่วยลดต้นทุนได้มากและช่วยให้การทำงานง่ายขึ้นใช้ระยะเวลาน้อยลงรวมถึงผลผลิตมีประสิทธิภาพมากขึ้นและควรมีส่งเสริมจากภาครัฐเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกษตรกรควรรู้ในสิ่งที่จำเป็น สำหรับอุปสรรคสำคัญของการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรมาใช้คือขาดเรื่ององค์ความรู้และค่าใช้จ่ายภาครัฐจึงควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรได้ทดลองหรือให้ความรู้เพื่อเห็นภาพชัดเจนมากขึ้นมองเห็นถึงความเป็นไปได้ การสนับสนุนส่งเสริมตลาดท้องถิ่นขึ้นอยู่กับแต่ละพื้นที่ซึ่งภาครัฐต้องมีการวางแผนหรือหารือร่วมกับเกษตรกรในพื้นที่นั้นเพื่อให้ตอบสนองความต้องการและพัฒนาได้ถูกต้องตรงตามความต้องการของผู้ผลิตและผู้บริโภค ภาครัฐควรมีส่วนช่วยเพิ่มโอกาสและขยายช่องทางการจัดจำหน่ายให้แก่เกษตรกรคือตลาดเกษตรสำหรับเกษตรกรได้มารวมตัวขายและรองรับผลผลิตที่เกิดขึ้นเชื่อมระหว่างผู้ผลิตกับลูกค้าได้พบและเกิดการซื้อขาย การส่งเสริมองค์ความรู้ทางการเกษตรเรื่องมาตรฐานสินค้า ราคาสินค้า ระดับความต้องการของตลาดส่งผลต่อการผลิตมากเนื่องจากการส่งเสริมองค์ความรู้เรื่องมาตรฐานราคา และระดับความต้องการของสินค้าเป็นเรื่องสำคัญเพราะเกษตรกรจะได้วางแผนทำการเกษตรได้อย่างถูกต้องตรงตามความต้องการของลูกค้าหรือตลาด ทำให้ลดเกิดปัญหาการปลูกตามกันหรือสินค้า

ล้นตลาด สำหรับตลาดต่างประเทศภาครัฐมีส่วนสำคัญมากในการส่งเสริมเพราะเจ้าหน้าที่ภาครัฐมีส่วนช่วยเกษตรกรได้ทั้งเรื่องของภาษาการเจรจาและขั้นตอนกระบวนการเอกสารเมื่อภาครัฐเข้ามาช่วยลดจุดอ่อนของเกษตรกรได้ก็จะทำให้เกษตรกรมีโอกาสมากขึ้น การบริหารงานส่งเสริมการเกษตรของภาครัฐควรมีการเปิดโอกาสให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในทุกๆกระบวนการทั้งการวางแผนและการดำเนินงานโดยเปิดโอกาสให้ตัวแทนในแต่ละพื้นที่ได้มีส่วนช่วยวางแผนและพัฒนาจะช่วยส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่นั้นๆ พัฒนาได้อย่างต่อเนื่องและเหมาะสมตรงตามความต้องการของเกษตรกร นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ภาครัฐก็ควรมีการลงสำรวจหรือพบปะกับเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอทุกเดือนเพื่อจะได้ทราบพัฒนาการการทำงานของเกษตรกรความก้าวหน้าในแต่ละเรื่องและช่วยแก้ไขปัญหาค้นคว้าเวลาเมื่อเกิดปัญหา การฝึกอบรมเพิ่มองค์ความรู้ใหม่ๆในการทำการเกษตรให้แก่เกษตรกรควรมีความต่อเนื่องและเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานเพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบครบวงจรและประสบความสำเร็จ หน่วยงานต่างๆต้องทำงานแบบบูรณาการกัน ส่วนเกษตรกรก็ต้องนำมาปรับประยุกต์ใช้เพื่อต่อยอดตนเองให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5.3 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

เชิงนโยบาย

หน่วยงานภาครัฐมีการบริหารงานที่ดีแต่ยังมีบางอย่างที่ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์เกษตรกรคือการบริหารงานส่งเสริมการเกษตรให้เกิดการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรกรเชิงนวัตกรรมนั้นภาครัฐควรให้ความสำคัญกับเรื่องการตลาดมากขึ้นเนื่องจากเรื่องนี้เป็นเรื่องที่เกษตรกรให้ความสำคัญและยังมองว่าปัจจุบันยังคงเป็นปัญหา รัฐนอกจากการส่งเสริมองค์ความรู้เรื่องการทำการเกษตรแล้วต้องส่งเสริมองค์ความรู้เรื่องการตลาดด้วยให้เกษตรกรตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำรู้แบบครบวงจร ให้ผลิตและจำหน่ายได้จึงจะนำมาซึ่งรายได้และการพัฒนาที่ยั่งยืน ความกังวลในการทำการเกษตรของเกษตรกรในปัจจุบันคือผลิตสินค้าออกมาแล้วไม่มีตลาดไม่เป็นที่ต้องการของผู้บริโภคไม่รู้จะลูกค้ากลุ่มไหนผู้วิจัยเห็นว่าภาครัฐควรมีนโยบายหรือโครงการที่ให้ความสำคัญกับเรื่องการตลาดมากขึ้นเช่นให้ในแต่ละจังหวัดมีโครงการที่จะให้ความรู้เรื่องการตลาดกับเกษตรกรและมีการจัดให้ผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศได้มาพบกันเพื่อเป็นพื้นที่ในการนำเสนอสินค้าและปิดการขาย โดยมีเจ้าหน้าที่ภาครัฐคอยให้ความช่วยเหลือเกษตรกรทั้งเรื่องการเจรจาและเอกสาร เรื่องการมีส่วนร่วมก็เป็นประเด็นที่ภาครัฐควรคำนึงถึงในทุกการกำหนดและดำเนินนโยบายโดยการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกๆกระบวนการทั้งการวางแผนงานการดำเนินการต่างๆเพื่อให้การดำเนินงานในทุกๆขั้นตอนเกิดผลลัพธ์ที่ประสิทธิภาพนอกจากนี้การทำงานของภาครัฐควรมีการบูรณาการกันเชื่อมโยงกันให้เกษตรกรได้รับการสนับสนุนในทุกๆด้านเนื่องจากเกษตรกรรายย่อยจะพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรกรเชิงนวัตกรรมเป็นเกษตรกรที่มีศักยภาพมากขึ้นต้องได้มีความรู้และได้รับความร่วมมือจากหลายๆหน่วยงานโดยการทำโครงการหรืองานแสดงที่ให้หน่วยงานต่างๆร่วมกันเป็น

ศูนย์บริการครบวงจรให้เกษตรกรได้เข้าร่วม อย่างไรก็ตามการที่ภาครัฐจะช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ตรงจุดก็ควรมีการหารือร่วมกับเกษตรกร เช่นการจัดเวทีเสวนาการจัดประชุมและเปลี่ยนความรู้อย่างสม่ำเสมอเป็นต้น

เชิงการปฏิบัติ

จากการที่ทราบว่าปัจจัยมีส่วนส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรมก็จะทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของได้มีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งภาครัฐที่ควรปรับการบริหารจัดการการทำงานให้ดีขึ้น เอกชนควรช่วยส่งเสริมเปิดโอกาสให้ประชาชนและร่วมมือกับภาครัฐในการส่งเสริมในเรื่องของเทคโนโลยีนวัตกรรม ส่วนประชาชนก็ควรมีการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงควรมีการศึกษาเพิ่มองค์ความรู้ของตนเองกับหน่วยงานต่างๆและเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาตนเองพร้อมทั้งนำสิ่งที่ได้รับมาปรับหรือประยุกต์ใช้กับตนเองให้เกิดประโยชน์สูงสุด

เชิงวิชาการ

เมื่อทราบว่าปัจจัยมีส่วนส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรมก็นำไปสู่การส่งเสริมเพิ่มองค์ความรู้หรือการให้ความสำคัญกับปัจจัยนั้นๆเพื่อให้การพัฒนาการเกษตรมากขึ้น เพิ่มขีดความสามารถของภาคการเกษตรไทยและเกษตรกรไทยด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมนอกจากนี้ยังสามารถขยายผลการศึกษาจากผลงานวิจัยนี้ต่อไป

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

1.กลุ่มเกษตรกรออร์โธนิยะต้นแบบที่ได้รับรางวัลGAP และกลุ่มที่ได้รับรางวัลอื่นๆนอกจากGAP
ส่วนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ

1. ชาย   2. หญิง

2. อายุ

1. ต่ำกว่า 20 ปี   2. 20 – 30 ปี

3. 31 – 40 ปี   4. 41 ปี ขึ้นไป

3. ท่านทำการเกษตรที่จังหวัดราชบุรีใช่หรือไม่

1. ใช่   2. ไม่ใช่ ระบุ.....

4. ระดับการศึกษา

1.ต่ำกว่ามัธยมศึกษา   2. มัธยมศึกษา

3. ปริญญาตรี   4. ปริญญาโท

5. อาชีพ

1. ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ   2. พนักงานบริษัทเอกชน / ลูกจ้าง

3. ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย   4. นักเรียน / นักศึกษา

5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6. รายได้ของครัวเรือนต่อเดือน

1. ต่ำกว่า 10,000 บาท   2. 10,000 – 20,000 บาท

3. 20,001 – 30,000 บาท   4. 30,001 – 40,000 บาท

5. มากกว่า 40,000 บาท

ส่วนที่2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการทำการเกษตร

1. ท่านทำการเกษตรกรรมมาเป็นระยะเวลาเท่าไร

ต่ำกว่า 5 ปี

5-10 ปี

มากกว่า 10 ปี

2. ท่านทำการเกษตรกรรมประเภทใด

1. การเพาะปลูกพืช

2. การประมง

3. ปศุสัตว์(เลี้ยงสัตว์บก)

4. การป่าไม้

5. มากกว่า 1 อย่าง (ระบุ.....)

3. ท่านมีรายได้จากการทำอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักใช่หรือไม่

1. ใช่

2. ไม่ใช่

4. ท่านได้ใช้เทคโนโลยีในการทำการเกษตรหรือไม่

1. ใช่

2. ไม่ใช่

5. ท่านมีช่องทางการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรอย่างไร

1. จำหน่ายด้วยตัวเองที่ตลาด

2. ผ่านพ่อค้าคนกลาง

3. ส่งโรงงานอุตสาหกรรมในประเทศ

4. ส่งออกตลาดต่างประเทศ

ปัจจุบันท่านมีพื้นที่ทำการเกษตร เท่าไร

น้อยกว่า10ไร่

10-50ไร่

51-100

มากกว่า100ไร่

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ปัจจัยด้านระบบการตลาด และปัจจัยด้านการบริหารงานส่งเสริมการเกษตรที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรกรเชิงนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการส่งออก

3.1 ปัจจัยด้านการบริหารงานส่งเสริมการเกษตรมีผลส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรกรเชิงนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการส่งออก

1. การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมกันสะท้อนปัญหาและแสดงความคิดเห็นถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่มีความสำคัญกับการพัฒนาและส่งเสริมการเกษตรหรือไม่อย่างไร
2. เจ้าหน้าที่ภาครัฐผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรเข้ามาช่วยสำรวจและให้คำแนะนำการทำการเกษตรกรรมทุกเดือนไหม เพราะอะไร
3. การเปิดโอกาสให้เกษตรกรในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงานในการพัฒนาการเกษตรร่วมกับภาครัฐ มีความสำคัญหรือข้อดีอย่างไร
4. ภาครัฐจัดการฝึกอบรมหรือเพิ่มองค์ความรู้ใหม่ๆ ในการทำการเกษตรให้แก่เกษตรกรหรือไม่ แล้วท่านได้เข้าร่วมไหม มีประโยชน์กับท่านอย่างไร

3.2 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมมีผลส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรกรเชิงนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการส่งออก

1. การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรมาใช้ช่วยลดระยะเวลาการดำเนินงานหรือไม่ ต่างจากเมื่อก่อนอย่างไร
2. การเพิ่มองค์ความรู้ในการนำเทคโนโลยีมาใช้กับการเกษตรควรมีการส่งเสริมจากภาครัฐอย่างไร
3. ค่าใช้จ่ายจากการใช้เทคโนโลยีการเกษตรเป็นอุปสรรคสำคัญกับการนำมาใช้งานหรือไม่ ท่านคิดว่าภาครัฐควรมีส่วนช่วยแก้ปัญหาเรื่องนี้หรือไม่อย่างไร
4. การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรมาใช้งานสามารถเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้มีประสิทธิภาพช่วยเพิ่มโอกาสทางการจำหน่ายมากขึ้นทั้งในและต่างประเทศหรือไม่อย่างไร

3.3 ปัจจัยด้านระบบการตลาดมีผลส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการส่งออก

1. การสนับสนุนส่งเสริมตลาดในท้องถิ่นจะเป็นประโยชน์กับท่านอย่างไร
2. การสนับสนุนขยายโอกาสและช่องทางการจัดจำหน่ายให้แก่เกษตรกร ภาครัฐควรมีส่วนช่วยสนับสนุนหรือไม่อย่างไร
3. การส่งเสริมองค์ความรู้ทางการเกษตร(มาตรฐานสินค้า ราคาสินค้า ระดับความต้องการของตลาด เป็นต้น) ส่งผลต่อการผลิตหรือไม่อย่างไร
4. ตลาดต่างประเทศเป็นเป้าหมายในการพัฒนาการเกษตรของท่านหรือไม่อย่างไร คิดว่าอะไรเป็นอุปสรรคสำหรับการส่งออกสินค้าเกษตร

3.4 การพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการส่งออก

1. ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในกระบวนการผลิตหรือไม่ อย่างไร
2. มีแนวคิดใหม่ๆในการทำการเกษตรและมีผลผลิตที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นอย่างไร
4. มีการใช้เทคโนโลยีในการส่งเสริมการตลาด ช่องทางการจำหน่ายออนไลน์หรือ applicationบนมือถือหรือไม่อย่างไรบ้าง
5. เทคโนโลยีและนวัตกรรมช่วยให้สินค้ามีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับมากขึ้นหรือไม่ และส่งผลดีต่อท่านในเรื่องใดบ้าง

2. คณะกรรมการบริหารศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม Agritech and Innovation Center (AIC) จังหวัดราชบุรี

ข้อมูลส่วนบุคคล

1. ตำแหน่งงานของท่านในองค์กรคือตำแหน่งใด
2. บทบาทหน้าที่หรือความรับผิดชอบในสายงานของท่านคืออะไร
3. ท่านทำงานในตำแหน่งนี้มาเป็นระยะเวลาเท่าไร

ข้อมูลเพื่อใช้ตอบคำถามการวิจัยและวัตถุประสงค์

1. ท่านมีคิดว่าภาคการเกษตรมีความสำคัญอย่างไรกับประชาชนและประเทศไทย
2. ท่านคิดว่านโยบายการส่งเสริมการเกษตรในปัจจุบันมีจุดแข็งและจุดอ่อนอย่างไร
3. ท่านมีความเห็นว่าการส่งเสริมการเกษตรเป็นหน้าที่ของใคร ใครควรมีบทบาทในการพัฒนา
4. ในฐานะที่ท่านเป็นเจ้าของหน้าที่ภาครัฐที่ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ท่านมีข้อเสนอแนะในเชิงการกำหนดนโยบายการพัฒนาการเกษตรหรือไม่อย่างไร
5. ท่านคิดว่าอุปสรรคของการพัฒนาการเกษตรของไทยคืออะไร
6. ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนาการเกษตรมีความสำคัญหรือไม่อย่างไร
7. ระบบการตลาดภาคการเกษตร ภาครัฐมีการสนับสนุนหรือหาแนวทางให้กับเกษตรกรหรือไม่อย่างไร
8. ท่านคิดว่าควรมีการส่งเสริมตลาดใดเพื่อเป็นการพัฒนาหรือขยายโอกาสในการจำหน่ายสินค้า และในปัจจุบันมีโครงการสนับสนุนหรือยัง
9. ท่านคิดว่าเทคโนโลยีการเกษตรและนวัตกรรมการเกษตรช่วยพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรกรเชิงนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการส่งออกหรือไม่ อย่างไร
10. ท่านมีความเห็นว่าเกษตรกรในพื้นที่ที่มีการนำเทคโนโลยีการเกษตรและนวัตกรรมมาใช้ในการเกษตรมากน้อยเพียงใด ร้อยละเท่าไร ถ้าน้อยท่านคิดว่าเหตุผลเพราะอะไร

บรรณานุกรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	สโรชนี เตียวธนโชติ
วัน เดือน ปี เกิด	4 ตุลาคม 2537
สถานที่เกิด	ราชบุรี
วุฒิการศึกษา	บริหารธุรกิจบัณฑิต ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	ราชบุรี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Jan Fagerberg David C. Mowery and Bart Verspagen. (2014). *Innovation Path Dependency and Policy, the norwegian case*. Oxford University press: Oxford University press.

Open Development Thailand. (2018). เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน. Retrieved from <https://thailand.opendevdevelopmentmekong.net/th/topics/sustainable-development-goals/>

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). คู่มือปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร.

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด: กรมส่งเสริมการเกษตร.

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. คู่มือการปฏิบัติงานการขับเคลื่อนงานพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ในส่วนภูมิภาค.

กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน, & สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, .

คู่มือการขับเคลื่อนศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม. Retrieved from

<https://www.opsmoac.go.th/ratchaburi-dwl-files-421691791172>

กิตติวราณ มะโนภักดิ์. (2560). รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมต่อสถานการณ์ความไม่สงบในปัจจุบัน

กรณีศึกษา: ตำบลสุไหงปาดี อำเภอสูไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

กิตติวราณมะโนภักดิ์. (2560). รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมต่อสถานการณ์ความไม่สงบในปัจจุบัน

กรณีศึกษา: ตำบลสุไหงปาดี อำเภอสูไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

กิริติกานต์ มาตยาบุญ. (2557). การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานวัตกรรมทางการแพทย์ของกลุ่มงาน

อายุรกรรม โรงพยาบาลลำพูน. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ช่อมาลา มานะ และ อวารณ์ โอภาสพัฒนากิจ. (2560). ศักยภาพการจัดการตลาดผลิตผลทางการเกษตรของกลุ่ม

เศรษฐกิจพอเพียงตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน. แก่นเกษตร 45 ฉบับพิเศษที่1

ดร.สิริวัฒน์ สาครวาสี. (2562). *The agriculture of the future* เกษตรกรรมแห่งอนาคต, . หจก.มิตร

เกษตรการตลาดและโฆษณา.

ธราธร รัตนนฤมิตร. (2562). คีตอนาคตภาคเกษตรกรรมและอาหาร:โอกาสและความท้าทาย. Retrieved

from <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/648563>

นางพรทิพย์แก้วมูลคำ รองศาสตราจารย์ดร.โสภารัตน์จารุสมบัติ นายเจษฎา ณ ระนอง นางสาวจามรีจำปา.

(2560). การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม: เทคนิควิธีและการนำไปสู่การปฏิบัติ. ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์

แก้วเจ้าจอม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

(ก.พ.ร.) .

แนวหน้า. (2557, 18 เมษายน 2557). เปิดฉากเมืองเกษตรสีเขียวราชบุรียกระดับสินค้าเกษตรสู่สากลส่งออก
เชื่อมโยงทวาย. แนวหน้า, p. 13.

ผศ.ดร.ธีรเกียรติ์ เกิดเจริญ. (2558). เกษตรอัจฉริยะ จุดเปลี่ยนอนาคตอาหารโลก. Retrieved from
<https://www.cpfworldwide.com/th>

รศ.ดร.วรทัศน์ อินทร์คัมพร. การบริหารงานส่งเสริมการเกษตร. Retrieved from https://agecon-extens.agri.cmu.ac.th/Course_online/Course/352311/10.pdf

ลงทุนแมน. (2563). ปัญหาตอนนี้ของภาคเกษตรกรรมไทย. Retrieved from
<https://www.longtunman.com/21866>

สัญญา เคนาภูมิ และ บุรฉัตร จันทร์แดง. (2562). ตัวแบบทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติ. วารสาร
การบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น(ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (2562) : มกราคม-เมษายน).

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices:
GAP) . Retrieved from
https://alro.go.th/asean_data/ewt_dl_link.php?nid=232&filename=index

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี. ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรและข้อมูลทั่วไปของจังหวัดราชบุรี.

Retrieved from <https://www.opsmoac.go.th/ratchaburi-dwl-files-421591791149>

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี. (2563). แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี (พ.ศ.

2561 – 2565) ฉบับทบทวน พ.ศ. 2563. Retrieved from

<https://www.opsmoac.go.th/ratchaburi-strategic-files-421591791795>

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี. (2563, , กันยายน 2563). ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดราชบุรี.

Retrieved from <https://www.opsmoac.go.th/ratchaburi-dwl-files-422791791863>

สำนักงานส่งเสริมเกษตรจังหวัดราชบุรี. ทำเนียบ Smart Farmer จังหวัดราชบุรี. Retrieved from

<http://www.wdoae.doae.go.th/wp2013/wp-content/uploads/2018/12/SF-%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%9A%E0%B8%B8%E0%B8%A3%E0%B8%B5.pdf>